

Šiame numery

Kai laikas praeina ir ateina,
o Lietuvoj spinduliuoja "Aušra".
Michelangelo — menininkas
ir žmogus.
Pasivaikščiojimas pro Stasį Ylą
ir Mikalojų K. Čiurlionį.
Iš Eduardo Moerikės poezijos.
"Draugo" 1975 metų kultūrinio
priedo turinio ir pavardžių rodyklė
(indeksas).
Vladas Jakubėnas ir jo muzika.

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Dr. Jonas Grinius savo knygoje "Veidai ir problemos" rašo: "Žymių vyrų ir moterų sukaktys geros tuo, kad jos paskatina mokslo žmones geriau iširti minčių asmenybų darbus ir mintis, o eiliniai skaitytojai turi progą praturtėti kultūriškai".

Kaip tik šiemet minėjome vieną iš tokių žymių vyrų, kuris, peržengęs bet kokias tautines ribas, meno istorijoje yra viena iš stambiausių figūrų — apdovanojamas ne tik nepaprastu meniškumu, bet taip pat ir didžia gyvimo išmintimi.

Norint iširti žymių asmenų darbus ir mintis, dažniausiai naudojames tu asmenybių biografijomis, kurias parašo kiti mokslininkai, surinkę medžiagą apie juos. Bet šios biografijos nėra visiškai patikimos ir dažniausiai priklauso nuo paties biografijos rašytojo, kokia linkme krypta aprašomojo asmens biografijai bruožai. Visai kas kita, jeigu pats žymus asmuo patsai rašo savo autobiografiją. Mūsų laimei, šiemetinis mūsų sukaktuvininkas Michelangelo savo biografinius bruožus paliko dviejuose patikimuose šaltiniuose. Pirmasis, paties Michelangelo palikti laiškai, sonetai, aforizmai knygoje, pavadintoje "Michelangelo - A Self-Portrait", o antrasis — tuo pačiu laiku gyvenusio draugo, menininko Giorgio Vasari parašytos menininkų biografijos "Lives of the Artists". Ši Michelangelo biografija buvo jam dar gyvam esant atspausdinta ir, ją perskačius, jo paties patvirtinta.

Šiame straipsnyje ir naudojame šiais dviem šaltiniais, nors ir trumpai minėdama ištraukas, labiausiai savitas jam kaip menininkui ir žmogui.

Michelangelo — menininkas

Michelangelo save laikė tikrai skulptoriumi. Nors, mažas būdamas, įsai jau mokykloje, užuot mokėsis, daug piešė ir dėl to buvo dažnai savo tėvo ir vyresniųjų šeimoje baramas, kad nepasirinko praktiškos profesijos, o meną, kuris jo šeimai nieko nereiš-

MICHELANGELO — MENININKAS IR ŽMOGUS

Genijaus jubiliejinus metus baigiant. Penki šimtai metų nuo jo gimimo

Michelangelo (1475-1564)

Mozė (marmuras)

Kertinė paraštė

KAI LAIKAS PRAEINA IR ATEINA
O Lietuvoj spinduliuoja "Aušra"

Ta laiko nesustojančią slinkti, tur būt, labiausiai jaučiame, priartėj prie Naujųjų metų slenkščio. Vieno skaičiaus pabaiga ir kito pradžia verčia žmogų džiaugtis, kad aplamai dar egzistuoja. Tačiau laiko praėjimas ir dar laukiamo atėjimas verčia ir susimąstyti: kiek jo dar beliko? koks bus tas laikas? ir kokių mes jį patys padarysime savo asmeniškuoju, savo tautos ir visos žmonijos santykio atveju?

O spaudoje tokiu momentu paprasčiausiai mėgstama daryti lyg ir praėjusių metų inventorizaciją: kas visuomeninius darbus ypatingesnio atlikta? kiek gerų knygų išleista? kaip laikėsi muzikos ir dailės pasauliai? kurios pozicijos laimėtos ar pralaimėtos Lietuvos laisvės kovoje? kiek stipri mūsųose buvo vienas antro balandiška melė? ar jos neužstebė šuniškas vienas antro kandžiojimas?

Tikslų atsakymų ieškojimas į surašytus klausimus vargu ar būtinas? Gal net pavojingas? Žiūrėk, tik praleisi nesuminėjęs kurį nors faktą, arba suminėsi ne pirmoje eilėje, arba darbuotojai uždės karūną su per mažais brangakmeniais, arba autoriui, geismininkui, dailininkui, muzikui ar mokslininkui teikiami laurų lapai bus per blankiai žali, ir jau atrods, kad pasaulio galas! Todėl tegu būna pasitenkinta tik bendrąja išvada: dirbta, nemažai padaryta, kai kuriose srityse net daugiau negu anksčiau, bet ir negrįžtamai pasitraukusių apstu, o jų vieton ateinančių pasigendami, akis graužiantys savos pirkios dūmai ypač sutirštėjo, jaunesni ir greitesni dėl to nuo jų sprunka į šalį arba nori iškirsti platesnius langus.

Silpnumo valandoj tačiau stiprina mus herojiškasis brolis ir sesuo Lietuvoje. Atėjo laikas įsiklausyti ir į jų balsą. Iš įpras- tos praėjusių metų inventorizaci-

jos žengiant žingsni į ateinan- tį laiką, reikia pasitikėti ne vien savo kelionės lazda, bet ir iš- tvermės pavyzdžiu tėvynėje.

Ant Naujų metų slenkščio to- kių ištvermės pavyzdžių ir net orientacinių švyturių ateitin ga- li būti šių metų pabaigoje pa- sirodęs Lietuvoje naujas pagrind- džio leidinys "Aušra" (žiūr. Naujus leidinius, 6 psl.). Leidė- jų įvadinis žodis pirmajame jos numeryje tiksliai žvelgia į situ- aciją ir savaime nurodo kryptį ateitin. Ne tik ten, ne vien čia, bet visur ir visiems, širdy ir dar- be nekvislinginiams lietuviams. Naujų metų išvakarėse, užuot smulkmeniškai skaičiavus mūsų dar atliktus darbelius, geriausia būtų dirstelti į spalio mėnesyje pasirodžiusios "Aušros" įvadinį leidėjų žodį:

Pirmieji "Aušros" spinduliai

Gedimino laikus
Vaidevutis garsus
Prikeltų! Bet kur Vaidevutis?

Maironis

Beveik po šimto metų vėl iš naujo pasirodo "Aušra". Lietuvos istorija tarsi pasikartoja, — cari- nė okupacija pasikeitė į tarybi- nę. Iš naujo iškiles pavojus lie- tuvių tautos egzistencijai. Pavo- juje atsidūrę ypatingai dvasinės vertybės: tikėjimas, dora, kalba, literatūra ir visa lietuviškoji kul- tūra. Mūsų tautos priešai ir i- jų ateitį toliau neįžvelgia vaikai ruošia tautai pražūtį. Šito siekia- ma klasta, melu ir apgaule. Pla- ningai ir maskuotai Lietuva dvasiškai žlugdoma ir fiziškai nai- kinama. Dalis tautos nepastebi šios nelaimės ir nesirūpina gre- siančiu pavojumi. Kartais nesu- prasdami, o kartais dėl duonos kėsnio jie tampa tautos engėjų talkininkais.

Šiandien stengiamasi nutylėti didvyriška Lietuvos praeitis. Ne-

nuostabu, kad mūsų mokyklose taip mažai vietos skiriama seno- vės Lietuvos istorijai, taip skur- dziai leidžiama istorinė literatū- ra ir ta pati cenzorių yra ne- gailestingai žalojama, o prieš ka- rą išleisti Lietuvos istorijos vado- vėliai rūpestingai naikinami. Klastojant istorinius faktus, nori- ma apjuodinti Lietuvos praeitį.

Nutylima ne tik tautos praei- tis, bet ir tamsiosios šiandieni- nio gyvenimo pusės. Kalbama apie augančius miestus, didžiuo- jamasi kurortais ir augančiomis gamyklomis, bet tylima apie be- sipilečiantį nusikalstamumą, la- gerius ir siaubingas ligas.

Mažai kas tinkamai rūpinasi ir Lietuvos ateitimi, ypač jos dvasinės kultūros vertybėmis. Tautos dėmesys ir jėgos nukrei- piamos tik į medžiaginę kultū- ros kėlimą — į gamyklas, pla- nus, sportą, o dvasinės kultūros dirvona užleidžiama. Išžiusia,

materialinėmis gėrybėmis besiso- tinančią ir girtuokliaujančią tau- tą nesunku nutautinti ir sunai- kinti.

Mūsų tautą reikia pabudinti iš to dvasinio miego. Maironio žo- džiais tarant, reikia naujo Vai- devučio... Šito uždavinio ir imasi iš naujo atgaivinta "Aušra".

"Aušros" programa lieka tokia, kaip ir prieš šimtą metų:

parodyti lietuviams praeitį, teisingai įvertinti dabartį ir padėti įsivaizduoti ateities Lie- tuvą.

"Aušra" nesiekia politinių tiks- lų — sukelti revoliuciją ar grąžin- ti kapitalistinę santvarką. Jos už- davinys ir sunkiaisiais laikais gai- vinti lietuvių dvasią, ugdyti tau- tinį susipratimą, tautos dorovin- gumą, skatinti visokeriopą pa- žangą. Lietuvių tauta išsilaikys jei bus kultūringesnė už paver- gėjus. Todėl turi pasikartoti se-

novės istorija: romėnai jėga nu- galėjo graikus, o graikai kultūra nugalėjo romėnus.

"Aušra" nekurstys tautinės neapykantos. Ji laiko savo drau- gais visų tautų taikius ir geros va- lios žmones, kurie Lietuvai lin- ki gero ir nori su ja dalintis kul- tūrinėmis vertybėmis.

"Aušra" tikisi, kad ją rems vi- si nuoširdžiai myli Lietuva, ne- paisant įsitikinimų, partiškumo pareigų. Šiandien daugelis net atsakingų pareigūnų nenustoja mylėti savo Tėvynės ir, kiek ga- lėdami, rūpinasi jos gerove.

"Aušra" nepretenduoja apim- ti visų Lietuvos problemų. Ji svei- kina jau ketvrti metai einančią "LKB Kroniką" ir su džiaugsmu sutiks naujai pasirodiančius lei- dinius.

Tikimės, kad "Aušros" skelbia- mos mintys paplīs jaunimo tar- pe. Norėtume, kad jie, pažinę Lietuvos praeitį, dar labiau pa- milėtų savo tėviškę žemę.

Gražu už Tėvynę pavargti, kentėti, Palaimintas darbas šalies prigimtos Laimingas, kurs pradėdant Aušrai tekėti

Su broliais į darbą kaip milžinas stas.

Petys gi i petį, na, vyrai, kas gali, Sustokim į darbą už mylimą šalį, Prikelkime Lietuvą mūsų.

Tik į darbą greičiau, Tik mylėkim karščiau, Tik, vyrai, pajudinkim žemę.

I darbą — į darbą, kam dega krūtine Apleisto dirvoną vaga pirmutinė, Sunkiausia, bet kiek ten sapnų.

Maironis

"Aušros" leidėjai

Niekio čia daugiau nereikia nei pridėti, nei atimti. Tik paraginti: kas turi akis, temato, o kas turi ausis, teklauso.

k.brd.

kė. Keturiolikos metų jis jau tar- nauja pas menininką Ghirlan- daio jo dirbtuvėje. Vaiko gabu- mus pastebėjęs Florencijos kun- gaikštis Lorenzo Medici, jį pri- traukia į savo skulptūros mokyk- lą, kuriai vadovauja skulptorius Donatello. Vėliau tobulinasi skulptūroje jau savarankiškai. Daug studijuoja žmogaus ana- tomiją. Išvykęs į Romą, iš pran- cūzo kardinolo Rouen gauna už- sakymą sukurti Skausmingąją Motiną (Pietą), kuri turi būti padėta Sv. Petro bazilikoje. Ši Pietą buvo pirmasis didesnio masto Michelangelo skulptūros kūrinys, kuriuo dvidešimt trejų metų skulptorius sukėlė sensaci- ją Romoje. Po šito įvykio, jis, net norėdamas, jau negalėjo pasi- traukti iš popiežių tarnybos. Va- sari rašė: "Pietą buvo stebuklas, kuriame beformis marmuro ga- balas buvo taip pakeistas, iki to- kio tobulumo, kad retai pati gamta tokį tobulumą įdiegia gy- vame kūne". Michelangelo, idė- jės tiek daug darbo ir pastangų, kartą nuėjo pats pasižiūrėti savo kūrinio. Ten rado jau apščiail ne- pažįstamų žmonių, besiginči- jančių, kieno čia darbas. Išgirdęs vieną nepažįstamą sakant, kad tai padarė mūsų Cristoforo Solari iš Milano, Michelangelo kitą die- ną nuėjo ir iškalė savo vardą juostoje, perrištoje per Madonos krūtine. Tai yra vienintelis skulptūros kūrinys su paties Mi- chelangelo parašu.

Popiežiui Julijui II užsakius antkapinį paminklą, Michelan- gelo apmetė milžinišką projektą su 50 statulų. Savo darbams jis pats vyksta į Carraros marmuro kasyklas, ten praleidžia aštuonis mėnesius, kol išsirenka sau tin- kamą marmuro gabalą. Šiam di- džiuiliam projektui jis pirma su- kuria milžinišką Mozę. "Su šia skulptūra joks kitas darbas negali būti palygintas", rašo Vasari.

Norint tikrai įvertinti Miche- langelo genijų, reikia pačiam pa- matyti jo originalius meno kūri- nius. Pamačius juos, negalima įsivaizduoti, kaip iš marmuro ga- balo galima išgauti tokia gyvy- be alsuojantį žmogų. Michelan- gelo yra nuostabus ne tikai sa- vo gyvomis žmogaus anatomijos detalėmis, bet ir begaline dvasi- ne jėga. Niekada akys nepavargs žiūrėti į Mozės didingą žvilgsnį, arba į Dovydą, pasiryžusį nuga- lėti Galiotą. Kokios įspūdingos yra Florencijoje, Šv. Lauryno Medici koplyčioje, pusiau gulin- čios keturios figūros ant antkapių viršaus. Rodos, kad palietus jų vežlius kūnus, pirštai tiesiog įsmigs į jų minkštą odą. Tiems, kurie jau priekaištavo, kad jo Lorenzo ir Giuliano Medici atvaizdai ne- panašūs į juos pačius, Michelan- gelo atsakė: "Praėjus tūkstančiui metų, niekas nesakys, kad jie at- rodė kitaip".

Nors Michelangelo laikė save tikrai skulptoriumi, tačiau popie- žius Julijus II liepė jam išta- pyti Siksto koplyčios skliautus. Skulp- torius jautėsi labai nelaimin-

(Nukelta į 3 pusl.)

Pasivaikščiojimas pro Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

JURGIS JANKUS

Po vakarienes į Pilią eiti jau buvo tamsu, tai pasidairėm po vie-nuolyną, o paskum nusėdom pa-sišnekejimams į kūr. Stasio tro-bele, kurioje ir dr. Kučas, atsisky-ręs sau kampa, trūsia prie en-ci-klopedijos ir Amerikos lietuvių istorijos rankraščių, o pats kun. Stasys kitoje namelio pusėje skė-s-ta knygų ir visuomeninio darbo planuose. Besižvalgydamas po bibliotekos lentynas, užkliuvau ir už "Paklydusių paukščių". Pažiūrėjau ir, padėjęs visą atsar-gumą į šalį, pasakiau: "Tai mat, kai daviau, tai neėmė, o dabar pats, atrodo, nusipirkai ir tarp vi-siškai garbingų knygų įspraudei laikai".

Kun. Stasys išplėtė akis. O kai nustemba, jis moka jas nuosta-biai išplėsti. Kas? Kaip? Kai išs-taiškinom, buvo smagaus juoko. Pasirodo, jis turi gana profesoriš-ka ypatybę užmiršti daiktus. Už-miršta knygos, rankraščiai, marš-kiniai, net kelnės. Sakė: "Šią vasarą, važiuodamas Dainavon, nusipirkau gražias kelnės, visiškai pagal nūdienę madą, tokias plačiom apatėmis, o grįžęs na-mon, kraustau lagaminėli, ir net sarmata: mano dailių kelnų nebėr. Palikau! Abi pasijuokėm, kad geros vallos būchius norėjo kun. Yla apsaugoti nuo blogos knygos. "Atsiųsk", — užbaigė kalbą kun. Stasys. "Ana bus dvi-gubai vertinga — ir su autoriaus įrašais ir su priedine istorija, o tą kam nors dovanosiu".

Is tikrųjų tas mažas nuotykiš-ki mudviejų retuose susitikimuose gal net daugiau šilumos idėgė. Ir dabar, kai pasitikau aerodro-mo, kalba mezgėsi taip greitai, jog visiškai neatrodė, kad pasku-tinį kartą labai trumpam tebu-vom susitikę jau prieš keletą me-tų. Sokinėjom nuo literatūros į Čiurlionį, nuo Čiurlionio į liau-dies meną ir vėl atgal į litera-tūrą, pagaliau nejudia nirom. Viską iš karto, lyg ieškodami vie-no stebuklingo sakinio ar tik vie-no nuo visų užslepto žodžio, ku-riuo būtų galima išsakyti žmo-gaus dovana kurti ir tikrąją tos dovanos prasmę. Kai išvažiavom iš aerodromo, galvojau parodyti, kur yra Kodako fabrikai ir pa-pasakoti, kokios reikšmės jie turi visai šio miesto gyvybei, o kartu ir lietuviams, bet tą pažadą te-prisiminiau bene tik vakarop. O juk važiuavom gatve, apstatyta Kodako mūrais ir pro laukus, nu-malžytus vamzdžių ir vamzdelių kirbynėmis. Kaip keistai mintis sugebą apvilkti akis, kad žmogus žiūri ir nieko nematai, o gal čia rėn tas, gal metai pradeda savo rodyti, tik kunigui Stasiui, atro-do, metai, kaip debesys nudrie-kią pamiškėmis, vidury laukų pa-klusį kalną palikdami nepalies-tą. Jis vienodai pilnas projektų, amžinai telkia medžiagą savo darbams, o ir tu darbu stumia kelis iš karto tuo pačiu išibėgė-jimu. Atvykęs į Ameriką, jau išlei-do bene aštuonias knygas. Tai po knyga kas treji metai. Kai ku-rios, kaip, pvz. "Šiluva žemaičių istorijoje" neparšomos vien ta-lentui, bet reikia didžiulio pasi-kausimo, kantraus šaltinių paieš-kojimo. O kur raštai, tebeguli rankraščiuose, apmatuose... Kiek dar tu knygų bus...

— Kaip, užsimetęs Putnamo užkampį, gali surinkti tokią gau-sybę medžiagos? Sakysčiau, kad būtum bent istorikas. Sunku su-prasti, — mėginu pasakyti min-tį, kuri, bevartant jo knygas, ne sykį kvadrino galva.

Yla kelis akimirksnius tyli. Ty-li ir žiūri man per petį. Gal į stie-ną, kur kabo Tamošaitienė ir Galdikas, o gal kur toliau. Gal

tik taip atrodo — gal jo tik akys nukreiptos ton pusėn, o žvilgs-nis grįžta atgal į savo paties vi-dų. Pagaliau nežymiai šypsteli.

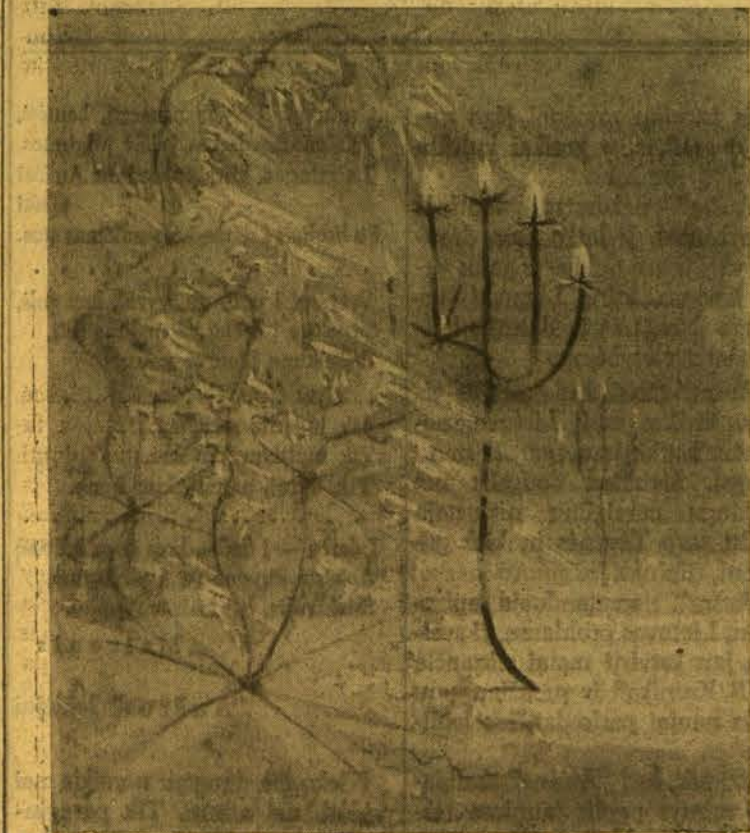
— Kad galima, — pasako, — Daug kas galima, tik reikia no-rėti.

Daug pasakytą. Kaip ekrane švystelėjo jaunų dienų kaimynas, kuris smarkiu balsu apšaukdavo savo nelabai pasisekusį sūnu.

"Tu, rūpūžoke", sakysdav, "vis-ką gali padaryti. Kas tau užsida-ga, tai rankose tirpsta, tik ne tas ko reikia. Kas reikia, tau bailsiau, kaip mirš. Greičiau penkis sy-kius numirtum, negu mėslo ša-ke į ratus įmestum! Paimti nega-li. Pirštai atgal linksta!.."

Ko reikėtų, jeigu visi norėtu-mėm, ko reikia. Ir ne tik norė-tumėm, bet ir darytumėm. Kaip kitoniškai atrodytų, Kazy, mūsų lietuviškas buvimas. Reikalai juk tokie šakoti, kad kiekvienam už-tekty darbo ligi devinto prakaito, ligi dvilinko nugaros susimetimo. O dabar dirvonai usnėmis ir piktdagiais želia.

Nežinau, nepaklausiau, ar ku-niga Stasį, kas ragina, ar kas stumė stumia, kad jis neretai pa-klūsta momento reikalui. Čia iš tikrųjų nebūtų jau tokia didelė naujiena. Momento reikalui daug kas paklūsta, tik kunigui Stasio paklusimas kiek kitoks. Jis momento reikalą visada geba su-sieti su didžiųjų principų reikala-vimais. Bet kad jis mėgiątu rim-čiau įsijungti į Čiurlionio metus, daugelį buvo staigmena. Ir kai mūsikiškai ėmė ieškoti paskaiti-ninko, ir kai iš šalies buvo pa-minėtas kun. St. Yla, rengėjai su-abejojo. Yla apie Čiurlionį? Kad apie Valančių, būtų kas kita, bet dabar apie Čiurlionį, apie daili-ninką ir muziką? Ir vis dėlto var-gu kuris taip praturtins Čiurlio-nio metus, kaip jis. Ir gal tik to-dėl, kad Čiurlioniu patyliai do-mėjosi jau labai nuo seno. Dar Lietuvoje buvo surašęs Čiurlio-nio brolio atsiminimus. Poros šimstų puslapių rankraštis liko Lietuvoj, ir vargu, ar kas žino, kur dabar jis yra. Ir be to rank-raščio kun. Stasys vėl ir vėl grįž-davo prie Čiurlionio minties. Buvo sumanęs skirti jam vietos "Vardų ir veidų" antroje knygo-je, bet rašiny išėjo per ilgus, ne-proporcingas kitiems knygoje lie-čiamiesiems veidams ir vardams. Reikėjo arba karpyti, išmesti dau-gelį reikšmingų faktų, arba au-ginti ir knygą. Pasirinko antrąjį.

M. K. Čiurlionis (1875-1911)

žymiai sunkesnį, bet ir nepalygi-namai vertingesnį kelią. Pirmoji dalis to ryžo jau yra. Va, sėdim mano kambarykšty, ir vartau stamboką, gatavą spausdinti kny-gos rankraštį. Už poros valandų kun. Stasys eis skaityti paskaitos apie Čiurlionį, o mane ima pa-gunda pasilikti namie ir įnikti į rankraštį. Kol jis kalbės, kol išsi-šnekės su seniai matytais ir nau-jais pažistamais, kol gerbėjų bū-ry dar pasivaikšins, aš tekinomis per rankraštį tikrai perbėgsiu. Jeigu nespėsiu ligi tol, dar bus likusi gera nakties dalis. Ligi aušros, ligi pirmųjų mišių tikrai baigsiu. Bet kur tu, žmogau, iš-ūrsi iškrėsti svečiui ir bičiuliui tokią šunybę. Pavartau, mesteliu akį vienur, mesteliu kitur ir vėl gražinu. Jau ankščiau girdėjau, kad knyga ne tik gera, bet ir la-bai patraukli skaityti. Sako, kai pradedi, negali padėti, kol pasku-tinį puslapį užverti. Ir užvertes, sako, dar nepadedi, bet ilgai gy-veni tuo, ką knygoje radai. Ir tai tik pirmas tomas, sutelktas labiau apie patį Čiurlionį, o antrasis, dar peržiūrimas, bus apie jo dar-bus.

— Kaip nepavargsti? — pa-sakau gražinęs rankraštį.

Išgirdus tokį klausimą, juk bū-tų puiki proga parodyti iš grū-to kaita save, sukurti mitą nuo-vargio nepažįstančio žmogaus. Tokiais mitais apkrautų žmonių juk turime ir tarp gyvųjų ir tarp mirusių. Pačių lietuvių gal ne tiek daug, bet pasaulio mastu gal li rieškučiomis semti. Kodėl ne-pridėti dar vieno? Bet kunigas Stasys atsako labai paprastai:

— Pavargstu, ir dar kaip. Vi-siškai suleptėju. Negaliu nieko dirbti, negaliu galvoti. Taip slampinėju mėnesį, kitą, o pas-kum atsigauanu. Tada vėl kimbu į darbą.

Prie pavargimo reikalo jis il-giau nesustoja. Šnekame apie ki-tus dalykus, bet vis ir vis grįž-tame į Čiurlionį. Man įdomu, o jis dar tebegyvena ką tik užbaig-tos knygos karščiū. Ją pabaigti, buvo net pabėgęs nuo kasdienos reikalų, išvykęs į Cape Codą, už-sidarys rudenį ištuštėjusiame Ka-počiaus name ir dirbęs, neskai-tydamas nei dienu, nei valandų. Bet vis tiek šnekoje žiūriu į jį ir negaliu atsikratyti minties, kad Stasys ir šiuo momentu ant pavargimo ribos. Šiaip jis kalbo-je vis būdavo lygus, net santū-rus, lyg stengdamasis išlaikyti profesinį orumą, o dabar, kalbos pagautas, prasiveržia karščiū, žo-džiai beriasi liepsna, verčiasi per vienas kitą, pats palinksta prie-

Kun. Stasys Yla kalba apie Čiurlionį Rochesteryje

kin, akys užsideda kiaurai smin-gančiais žiburiais, kaip įkaitinto-mis strėlėmis. Po minutės vėl at-slūgsta, susitraukia vidun, ir tam-pa toks, kaip visada, tik gal kiek liaunesnis, lyg trapesnis, tarpais menas lyg vytimo paliesta dar tebežalią lapą. Imu noras prasi-žiūti, kad mestų tuos važinėjimus, tas paskaitas, jie savo ruožtu verti, bet ar verti tiek, kad dėl jų išsunktum iš savęs paskutinį darbingumo lašą, kada jo reikia didesniems darbams. Noriu pa-sakyti: "Stasy, nepertempk sty-gos! Netrukstamos dar niekas ne-pagamino", ir vėl susilaikau. Kas žino. Gal jam tie važinėji-mai, paskaitos ir susitikimai su senais ir naujais veidais yra poil-sis. Kas žino. Gal iš jų grįžta at-sipalaidavęs, pasirengęs sveikam keliolikos valandų miegui, po ku-rio atsikelia šviežias, gatavas pa-sinerti į kitus darbus. Gal...

Maniau, kad savo paskaitai jis bus paėmęs perskaityti kokį epi-zodą iš savo knygos ir tikrai to laukiau, bet pasirinko kitą — profesorius erudito — kelią. Akademines valandas paskaitoj jis užsimoko nubrėžti Čiurlionio gyvenimo ir visos jo kūrybos pro-filį. Ar tai pavyko, sunku pasa-kyti. Greičiausiai, kad nevisiškai. Tam trūko šalto, rūpestingai at-siverto preciziškumo. Vieton jo labai dažnai dominavo emoci-nis susižavėjimo elementas, neretai bandas išsilieti poetiniu sakiniu. O gal paskaitininkas ir tenorėjo artėti į Čiurlionį iš emoci-nės pusės. Jeigu taip, tai jis sukūrė ga-na tikrą, iš prievartinių laikotar-pio varžtų išsilaivinsius talentą, nepaklusųjį ne tik dailės akade-mijos profesūrai, bet net ir savai lietuviškai inteligentijai, kuri, su Jakučiu priešakyje, iš jo tenorėjo tik "lietuviško" meno. Pats švie-siausias paskaitos brožas, tai pirštų prikišimai rodimas, kad Čiurlionis ėjo tik savo ir tik jam težinomu keliu. Nežinau kodėl, bet visokių menų žinovai (o gal tik "žinovai") būtinai nori Čiurlionį išvesdinti iš ko nors kito. Viėniems jis atsparą radęs teoso-fiją, kitiems Nietzsche, dar ki-tiems to meto vakarų Europos naujovinėkuose. Yla savo pa-skaitoje visą tai paneigė, pusėti-nai pagrįsdamas menininkų ir meno tyrinėtojų pasisakymais, bet apsisukęs ir jis bandė Čiurlio-nį išvesdinti iš lietuvių liaudies meno. Kažin argi jau taip būti-na kiekvieną talento pasireiškima vėsinti iš ko nors? Kas kad Čiurlionis žavėjosi liaudies me-nu, kas kad jis net kalbėjo, jog menininkams reikia jame ieško-ti atsparos, bet jam pačiam, at-rod, to visiškai ir nereikėjo. Jis buvo pritvinkęs nežemišku gro-žiu, taip nepanašiu ir kieno nors kito, kad vargu ar bereikėjo ieš-

koti savo kūrybai šaknų kur nors kitur. Jeigu ko ir reikėjo, tai tik sugebėti išsilaisvinti iš prievaizdu, keliarodžių, reglamentatorių, auklių ir patarinėtojų.

Sykį, Kazy, Jonas Aistis, kiek pyktelėjęs, pasakė didelę teisybę. Šnekejom apie bažnyčios refor-mą, apie metimą lauk altorių, vargonų, chorų. Jau gerai įkaitęs, visą šneką užbaigė: "Fariziejai ir rašto žinovai nužudė Kristų, jie nužudys ir Jo Bažnyčią". Argi to-jį teisybė savo valdžios nerodo ir toli anapus bažnyčios sienų? Vi-sų laikų ir visų menų kūrėjams "fariziejai ir rašto žinovai" juk dėstė ir dar tebedėsto taisykles, kaip galima, kaip negalima ra-šyti, kaip galima, kaip negalima piešti, kaip galima, kaip negali-ma komponuoti. Vieniems to bo-tago teko ir tenka daugiau, ki-tiems mažiau, bet, gink Dieve, jeigu kuris pamėgna nuklysti toliau nuo bandos, tas tai jau tik-rai gauna. Gavo ir Čiurlionis. Kai kas galvoja, — ju tarpe yra ir Stasys Yla, — kad per "fari-ziejų ir raštų žinovų" malonę Čiurlionio ir gyvenimo siūlas ne-laiku nutrūko.

Daugelį meno žmonių žavėjo liaudies menas. Žavėjo ir Čiur-lionį, bet už vis labiausiai žavin-ti ar nebus jam buvusi to liau-dies meno kilimo aplinka, toji laisvė kurti ir aplinkos šiluma sukūrus. Kai dievdirbui toptelė-jo mintis išdrožti Kristų ne ant kryžiaus, ne alyvų darže, bet sė-dintį šalia kelio, ranka parėmusį rūpėsčių ir sielvartų plėšiamą gal-vą, jis ir drožė, kaip degimas vi-duje diktavo. Nė į galvą neatėjo dairytis per petį, ką koks išmin-čius, neišmanęs net kalto ar pei-lio kaip reikiant į ranką paimti, pasakys. Jis iš anksto žinojo, jog kaimynai jo darbą supras ir džiaugsis, kad jis padarė taip, kaip niekas kitas ankščiau nebu-vo padaręs. Tai principas, Kazy, kurio liaudies menas tarpo: džiaugsmas išmanyti ir padaryti kitaip, negu ligi šiol buvo daro-ma. Kiekviena audėja ir mezgėja, gebanti rasti naujų spalvų, su-kurti dar nematyty raštų, buvo graibstoma ir garbistoma. Iš pa-sakorių vis laukta naujų, dar ne-girdėtų pasakų, iš dainininkų — naujų žodžių, naujų melodijų. Už naujumą jie būdavo apsupti kaimynų jaukumu ir šiluma. Ge-ras samojis, išminties žodis ėjo iš lūpų į lūpas, kaip vėjo gena-ma liepsna. Nebuvo jos kam ge-sinti, kam kritikos botagais už-kapti. Tik vėliau, kai V. Krėvė surinko ir pamėgino išleisti ne-nudailintą liaudies išminties rin-kinį, cenzūra sustabdė. Atseit, tautos išmintimi nevalia tautos tvirkinti. Tai tik juokams, Kazy, paminiu tą "išmintingą" auks-čią pasistojusių sprendimą. Mu-

du juk augom tarp panašios iš-minties, ir nei vieno, nei kito ji neištvirkino. Gal labiau ištvirki-no vėliau mokyteji, kai ėmė kal-ti: taip nevalia, anaip nevalia. Ne kartą dairiausi, lyg paklydė-lis vidury dykumos, ieškodamas atsakymo, kaip, pagaliau, galima ir kaip valia. Kurti pagal vado-vėliuose parašytas taisykles? Bet kodėl? Kodėl kartoti, kartoti ir kartoti, jeigu vidus skamba ki-taip, jeigu mintys ir formos ver-žiasi kitokios. Aišku, Kazy, nie-ko tikra nežinau, bet galvoje kir-ba mintis, kad liaudies meno gi-mimo būdas ir jo formų įvairy-

bė pirmieji ir gana anksti parodė Čiurlioniu laisvės kelią. Tik bė-da, kad jis gyveno visai kitoje sfe-roj, aukštesnėj, jis sukosi intelek-tualų pasaulyje, sureglamentuo-tam, suspaustam į vadovėlines taisykles, savo šiandieninę kūry-bingumo impotenciją besidang-san-tį vakarykščių genijų laimėji-mais. Jam dar reikėjo išvykti į Vakarus, reikėjo aplankyti keliolika galerijų, pamatyti, kad yra drąsių žmonių, išsakančių save nebe pagal žinomas, įsiaknijusias, iš praeities darbų sukurtas (Nukelta į 3 psl.)

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS

2858 West 63rd Street

AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR**GERKLĖS LIGOS**

Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akusherija ir moterų ligos

Ginekologinė Chirurgija

6449 So. Pulaski Road (Crawford)

Pirma ligonius pagal susitarimą.

Medical Building Tel. LU 5-6446

Jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. VL. BLAZYS**PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS**

Marquette Medical Center

6132 So. Kedzie Ave.

Val.: pirmad., antrad., ir ketvirtad.

6 iki 7:30 val. vakaro.

Šeštad. nuo 1 iki 3 val.

Pagal susitarimą

Ofiso telef. VA-3670

Resid. tel. Walthrook 5-8048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

2434 West 71st Street

Val. pirm., ketv. 1 iki 6 popiet.

antrad., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perbėmė

DR. EDMUND E. CIARA**OPTOMETRISTAS**

2709 West 51st Street

TEL. GR 6-2400

Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir

ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.

ad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS**GYDYTOJA IR CHIRURG**

Specialybė — Nervų ir

Emocinės Ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING

6449 So. Pulaski Road

Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS**AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS****GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA**

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne-

atliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

Specialybė Akių Ligos

3907 West 103rd Street

Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2320

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS**JOKS A****VAIKŲ LIGOS**

2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penkt.

nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8

val. vak. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. tel. 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

3844 West 63rd Street

Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS

489-4441 — LO 1-4605

Jei neatliepia 561-1070

ODOS LIGOS — CHIRURGIJA

Ofisai: 1002 No. Western Avenue.

6214 No. Western Avenue

Valandos pagal susitarimą

Vl. telefonai 652-1881

DR. F. V. KAUNAS**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7 Trečias

ir šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

1443 So. 50th Avenue, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.

Trečiadienį, šeštadienį ir

šeštadienį 12 ir 4 val. popiet

Tel. Reliance 6-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvės gydytojas)

3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir

penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8

val. vak. šeštad. 12-3 val. p. p.

trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS**GYDYTOJA IR CHIRURG****KEDIKŲ IR VAIKŲ LIGOS****SPECIALISTE****MEDICAL BUILDING**

7156 South Western Avenue

Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto

iki 1 val. popiet. 7 val. p. p.

Ofiso telef. RE 7-1168

Resid. telef. 253-2919.

Ofiso HE 4-1618, Rez. PR 8-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-os ir Campbell Ave., kampas)

Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.

Nuo 9 iki 12 val. p. p.

Tik susitarus

Tel. — 232-4422

DR. ROMAS PETKUS**AKTŲ LIGOS — CHIRURGIJA**

Ofisai.

111 N. WABASH AVE.

4300 N. CENTRAL AVE

Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS**OPTOMETRISTAS**

(Kalba lietuviškai)

2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir

"contact lenses"

Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS**INKSTŲ, PŪSLĖS IR****PROSTATOS CHIRURGIJA**

2656 W. 63rd Street

Val. antrad. nuo 1-4 popiet

ir ketv. nuo 5-7 vakare

Michelangelo (Italija, 1475-1564)

Adomo sukūrimas (freska Siksto koplyčioje, Vatikanas)

MICHELANGELO — MENININKAS IR ŽMOGUS

(Atkelta iš 1 psl.)

gas, nes tai buvo ne jo sritis, jis freskas tapybos niekur nesimokė. Bet popiežiui nenusileidus, Michelangelo apsiima atlikti šią milžinišką darbą. Jis nutapo didžiulę freską, vaizduojančią pasaulio sutvėrimo epizodus su pranašais ir sibilėmis. Čia nors ir pieštos žmonių figūros, bet jos primenančios labiau jo skulptūras, stambokos, visokiose susirangiusiose pozose, išreiškiančios nepaprastą jėgą savo judesiuose ir žvilgsniuose. Po dvidešimt mėnesių šios koplyčios tapyboje, menininkas rašo: „Aš, Michelangelo Buonarroti, skulptorius, iš Jo Šventenybės gavau 500 dukatų už ištapymą Popiežiaus Siksto koplyčios skliautų“.

Štai kaip Michelangelo atsako į laisvą, kviečiantį jį būti teisę tarp tapybos ir skulptūros: „Aš visada laikiau skulptūrą tapybos žiburį, nes tarp jų yra toks skirtumas kaip tarp saulės ir mėnulio. Bet kai dabar perskaičiau jūsų knygą, kurioje jūs kalbate kaip filosofas ir sakote, kad daiktai, kurie turi tą patį tikslą, yra tas pats savyje, pakeičiau savo nuomonę. Ir dabar aš laikau, kad tapyba ir skulptūra yra tas pats, nes vienas ir antras, tapyba ir skulptūra, išplaukia iš tų pačių gabumų.“

Michelangelo menininką galime palyginti su kitu genijumi — kompozitoriumi Beethovenu. Juodu tiek savo kūryba, tiek savo išmintimi buvo panašūs. Jų kūryba turėjo išplaukti iš jų pačių, nieko neimituojant, niekam neįtakojant. Savo asmeniškai gyvenime jis nesiblaškė į visas puses kaip daugelis menininkų. Jis tikėjo, kad yra menininku Dievo valios dėka, kad viskas, ką jis sukuria, jau yra sukurta paties Dievo, o jis yra tik tas irankis, kuris tą sukurta daiktą turi atskleisti. Jis rašo: „Laukiu, kol Dievas išjudins mano protą, kad galėčiau pradėti veikti rankos“.

Šie abudu genijai (Michelangelo ir Beethovenas) neturėjo aukšto tuometinio akademinio išsilavinimo, tačiau aiškiai suprato ir įvertino kitų sričių didžiųjų genijų. Kaip Beethovenas mėgo skaityti Šekspyrą, Sillerį ir Goetę, taip Michelangelo mėgo ir skaitė Dante ir Pertracą, o būdamas nepaprastai pamaldus krikščionis, daug skaitė ir studijavo Šv. Raštą.

Idomu, kad renesanso laikais trys patys didieji menininkai Da Vinci, Michelangelo ir Rafaello gyveno tuo pačiu laiku. Michelangelo su Da Vinci trumpam buvo susitikę Florencijoje, pasikeitę nepalankiais žodžiais vienas kitam, jautėsi esą konkurentais. Juodu stengėsi vienas kitam nesimaišyti po kojų. Kai vienas būdavo Florencijoje, kitas nekeldavo ten kojos. Rafaello buvo jų tarpe. Jis Da Vinci buvo sutikęs

trumpam jo paskutinėse gyvenimo dienose, o pas Michelangelo buvo mokiniu. Juodviejų santykiai irgi buvo ne per geriausius. Michelangelo išvykus į marmuro kasyklas parsivežti akmens, sugrįžęs rasdavo jo planus jau pakeistus. Rafaello, sukėlęs intrigas Vatikanė, suerzino savo mokytoją, kuris supykęs pasakė: „Ką Rafaello sugeba mene, viskas yra iš manęs“. Mirus senam Da Vinci, o Rafaello mirus pačioje jaunystėje, Michelangelo liko vienas iš trijų didžiųjų.

Michelangelo genijus buvo pripažintas, jam gyvam esant, ne kaip daugeliui menininkų atsitinka — tikrai po jų mirties. Savo gyvenime jis dirbo Vatikanė septyniems popiežiams. Karaliai, imperatoriai, Venecijos didikai ir Medici visa giminė prašė, kad jis jiems tarnautų savo talentu.

Michelangelo — žmogus

Michelangelo Buonarroti buvo gimęs 1475 m. kovo 6 d., netoli Florencijos. Vasari rašo, kad jis buvo vidutinio ūgio, platių pečių, proporcingo kūno, susimūšęs su draugu studentu, liko su įlaužta nosimi. Turėjo mažas rudas akis, retus antakius, plonas lūpas, juodus, truputį pražilusius plaukus, trumpą, kirptą, retą barzdą.

Michelangelo, kaip ir visi kiti mirtingieji, susidūrė su įvairiomis gyvenimo problemomis ir smulkmenomis. Nors pinigų jis uždirbo daug, tačiau gyveno labai kukliai. Gyveno jis kukliai iš krikščioniško įsitikinimo. Draugui rašo: „Stenkis gyventi gerai, o jeigu negali pasiekti žemiškos garbės, kaip kiti piliečiai, būk patenkintas kasdienine duona ir gyvenk Kristuje kukliai kaip aš čia gyvenau“. Valgė labai paprastai, kiekvieną dieną beveik vis tą patį: duoną su vynu. Jis daug duodavo visai savo giminei. Brolio sūniui rašo: „Žiūrėk, kad neišmėtytum pinigų be reikalo, kuriuos aš siunčiau tau ir kitiems. Taip pat Gismondo tegul būna atsargus su pinigais, nes kas pats pinigų neuždirba, neįvertina jų. Jeigu sužinosi kokią kilnią šeimą, patekusią į finansines bėdas — aš tikiu, kad tokių galima rasti — pranešk man jų pavardę, o aš atsiųsiu tau bet kokią sumą — iki 50 kronių, kad tu galėtum jiems perduoti mano sielos labui“.

Daug laisvų Michelangelo rašė savo giminėms — tėvui, broliams, jų vaikams, bet labai ne daug randame rašytų draugams. Kai būdavo jam priekaištaujama, kad esąs žmogus be draugu, jį saistydavo: „Aš neturiu jokių draugu, jų ir nenoriu, mat, neturiu tiek laiko, kad galėčiau jį nenaudingai praleisti“. Kitame laiške rašo prieštaraujančiai: „Nėra Florencijoje nė vieno humanisto, su kuriuo aš ne draugaučiau“.

Michelangelo, atsidavęs menui, gana pesimistiškai galvojo aplamai apie žmones, o ypač apie politikus. Politika jam buvo nepatraukli, atstumianti. „Aš turiu pakankamai rūpesčių su savo menu ir be jokios politikos“. Dėl politinės raidos nepastovumo Michelangelo ir taip prarado daug savo brangaus laiko, besikraustydamas iš miesto į miestą.

Menininkas Michelangelo taip buvo susikoncentravęs į savo meną ir atitrūkęs nuo kasdienybės, kad net jo laisvuose randame visai juokingų pastabų: „Nežinau, kokia šiandien yra diena, bet vakar buvo Šv. Lukas“. Arba: „Šiandien yra kokia nors vasario diena pagal mano spėjimą“. Arba: „Nežinau datos, bet šiandien yra Trys Karaliai“.

Michelangelo, įtakotas poeto Petrarcos, rašė poeziją — sonetus. Gal būt, juos rašė todėl, kad „plunksna yra visada labiau drąsėnė už liežuvį“, ir jis galėjo šiuose sonetuose atskleisti savo vidinį pasaulį. Šiuos eilėraščius galime pavadinti Michelangelo „dvasine autobiografija“. Autorius šiuose sonetuose atskleidžia savo asmenišką mintis, įsitikinimus ir nuotakas todėl, kad jis niekada nemano, jog eilėraščiai bus kada nors viešai atspausdinti. Sonetai tad yra intymūs dienoraščių, kuriame Michelangelo dalinasi savo asmeniškiausiomis mintimis su savo geriausiu draugu, su Kristumi arba su Dievu Tėvu. Skaitydami vieną maldą, kurią jis parašė proza ir eiliuotai. Šitoje maldoje Michelangelo išsako savo žemiško gyvenimo asmenišką filosofiją. Jis dėkoja Dievui, kad gimė krikščioniu ir kad Dievas nuves jį į savo karalystę. Dėkoja, kad Dievas, sukūręs jo sielą iš nieko, įkalino ją kūne, kurį Michelangelo vadina kalėjimu.

Menininkas prašo Dievo malonės, kad galėtų padėti savo priešinams ir palenkti juos prie jų Tėvė. Jis prašo savo Tėvėjo malonės, kad galėtų pakeisti fizines kančias, nepažeisdamas savo sielos, atsiminę kaip Jo sūnus, Kristus, kentėjo.

Kartą vienam poetui pagyrus Michelangelo kažkurį sonetą, jis atsakė: „Aš matau, kad tu mane įsivaizduoji tokį, koki Dievas norėjo, kad aš būčiau. Aš esu vargšas žmogus, niekam vertas, išsėmęs mene, kurį Dievas man davė, tęsiu savo gyvenimą tol, kol dar galėsiu“. Jam susirgus ir pasveikus, skaitome: „Aš turėjau gerą daktarą, bet aš tikiu labiau į maldą negu į mediciną“.

Koks būtų nuostolis, jeigu Lorenzo Ghiberti nebūtų padaręs Šv. Jono bažnyčios durų, kurios ir dabar tebestovi, kai tuo tarpu jo vaikai ir anūkai seniai pardavė ir iššvaistė viską, ką jis paliko“.

Paskutiniaus savo gyvenimo metais, Michelangelo daug rašo apie mirtį. Jis tikėjo, kad juo žmogus ilgiau gyvena, juo jam bus sunkiau prieš Paskutinį Teismą. Jis buvo įsitikinęs, kad su kiekviena praėinančia diena, žmogus mažiau yra vertas išganymo: „Tas kuris gyvena trumpiausią, sugrįžta laimingiausias į dangų“. Jis vis gailėjosi, kodėl jis taip ilgai gyvena ir atpirkimas vis nuo jo tolsta. Michelangelo eilėraščiai, kaip ir jo freska „Paskutinis Teismas“, vis primena viduramžių giesmę Dies Irae. Menas ir garbė nieko nepasiekia, tikrai Kristus gali jam duoti galios kaip feniksui pakilti iš pelenų.

Michelangelo, sulaukęs 89 m ir sunkiai susirgęs, pasikvietė iš Florencijos savo brolio sūnų Lionardo, kuriam paliko savo testamentą. O jis buvo labai trumpas ir aiškus: „Atiduodu savo sielą Dievui, savo kūną — žemei, o savo medžiagines nuosavybes patimiesiems giminėms“. Ir dar pridėjo, kad jam mirštant, jį primintų jam Kristaus kančias. Mirė 1564 m. vasario 18 d.

Skulptorius, dailininkas, architektas ir poetas Michelangelo Buonarroti buvo palaidotas Romoje Šventųjų apaštalių bažnyčioje, palydint menininkams, draugams ir florentiečiams. Pats popiežius pažadėjo įrengti garbės antkapį Šv. Petro bazilikoje.

Florencijos kunigaikštis Cosimo, neturėjęs progos Michelangelo pagerbti, jam gyvam esant, nutarė suruošti bent iškilmingas ir brangias laidotuves. Jo kūnas slapta buvo išvežtas iš Romos į Florenciją. Čia įsisteigusi menininkų akademija norėjo ramiai atiduoti paskutinę pagarbą savo nariui. Bet ši paslaptis nebuvo išlaikyta. Florentiečiams sužinojus, kad jų menininkas Michelangelo parvežtas į savo gimtinę, žmonių prisirinko pilna bažnyčia. Su didžiule procesija jis buvo palaidotas Šv. Kryžiaus bažnyčioje. Vasari rašo, kad žmonės suprato, jog genijus, nors ir miręs, tebėra gerbiamas ir mylimas už jo paties nuopelnus. Kas gali būti nuosirdesnio ir nuostabesnio, kaip laodojimas žmogus iš meilės ir pagarbos jam, ko neatstos jokia prabanga, jokie auksiniai plakatai.

Michelangelo, atlikęs jam savo meniškąją misiją šioje žemėje ir palikęs nepakartojamus meno kūrinius žmonijai, pasiėmė Amžinybė. Pasiėmęs meno genijų iš žmonių tarpo, Amžinybė tais pačiais metais žmonijai atsiuntė kitą genijų — Šekspyrą, kuris savo literatūrinio žodžio sukūrė taipgi nepakartojamus dramų veikalus

Iš Eduardo Moerikės poezijos

NAUJIESIEMS METAMS

Lyg paslaptinai
Angelui žengiant
Žemės lankyti
Žingsniu šventu,
Artėja tas rytas.
Jam šaukit džiaugsmingai,
Kad ji pasitinkat
Šventai ir širdingai!
Širdie, šauk ir tu!

Su Tuo ji pradėsime,
Kurs saules ir mėnesius
Suka nuo amžių
Žydrum danguje.
Tu, Tėve, patark mums!
Parodyk mums kelią,
Imk rankon mūsų dalią,
Ir pradžiū ir galą,
Imk viską į ją!

MALDA

Šišk, Viešpatie, kas Tau patiks,
Kas miela ar skausminga;
Visa bus man naudinga,
Kas iš Tavo rankų trykš.
O, kad manęs neužplūstų
Per didelio džiaugsmo gūsliai,
Per didelio skausmo srovės!
Išganinga gerovė —
Viskuo dalytis per pusę.

PALIK MANE, PASAULI

Palik mane, pasauli, vieną čia!
Meilės dovanom nebevilioki:
Šiai širdžiai pasiguosti duoki
Savo džiaugsmu, savo kančia!

Kas gi atspės, ko liūdžiu,
Kas atspės tą slaptą kančią,
Kurį pro asarus užspėndžia
Man šviesą spinduliu skaisčių.

Dažnai, svaigindamas mane,
Džiaugsmas blykstelė krūtinėj
Pro tamsumą naktinę
Dangaus palaima augsine.

Palik mane, pasauli, vieną čia!
Meilės dovanom nebevilioki:
Šiai širdžiai pasiguosti duoki
Savo džiaugsmu, savo kančia!

ATMINK, O SIELA

(Iš „Mozarto kelionės“)

Kur nors miške žaliuoja
Šauni eglutė,
Kur nors gražiai sode
Ir rožės žydi;
Jos skirtos tau,
Atmink, o siela,
Pleist šaknis ir augt
Ant tavo kapo.
Ir du žirgeliai šaunūs
Laukoj sau ganos;
Smagiai jie žengdami
Į miestą grįžta;
Rimtai, iš lėto trauks
Jie tavo kūną,
Gal būt, gal būt, kol dar
Nebus nudilę
Jų pasagos, kurios
Nūn skelia kibirkštis, regius!

Vertė A. TYRUOLIS

EDUARDAS MOERIKE (1804-1875), nuo kurio mirties šimt metų, yra vienas iš žymiausių romantizmo ir realizmo sąvartos poetų. Kildes iš švabų krašto. Jo lyrika, kuriai turėjo Goethe ir liudies daina, pasižymi muzikalumu ir formos įvairumu. Rašė ir prozos. Ypač žinoma jo novelė iš menininkų gyvenimo „Mozarto kelionė į Pragę“.

A. T.

Pasivaikščiėjimas pro Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

(Atkelta iš 2 psl.)

taisykles. Tai ir buvo, tur būt, paskutinis išsilaisvinimas, vydučiai tariant, ir sau žmogų, į sau kūrėją. Tik tas, žinoma, neišsivyno nuo kančios, išsilaikyti balandžių juodvarnių būry. Kiek tesėjimas leido, jis ištesėjo ir mums paliko ne pušėlėmis padaisytus kalnelius, ne mėlynus ežerus, ne senų pilių griuvėsius, kaip atgimstančio krašto veikėjai buvo troškę, bet tikrą save, išsiliejęs ligi to laiko nematyto formomis, nenujaustais spalvų tonais, I kuriuos žiūrint, ir šiandien kvapą ima.

Mielas Kazy, jeigu nebus per daug, aš noriu keliom eilutėm nuklysti į Čiurlionį grynai per save, gal kiek labiau į šalį ir nuo Stasio Ylos ir nuo daugybės kitų Čiurlionio specialistų ir nespecialistų. Kai buvau vaikas, mėgau klausytis pasakų, o paskum ėmiau ir pats sekti. Pirma sekiau tas, kur buvau iš kur girdėjęs, o paskum ir tas, kurių niekur negirdėjęs. Jos atėdavo ir galvą iš kažin kur, kai tik susisėdėdavom rateliu. Kartais už tą net į kailį gaudavom, kai žagsys nugurendavo kieno nors avizų pasibraukti. (Bandą ganyti buvau dar per mažas). Visi žinojo, kad jau mo-ku skaityti, ir galvojo, jog prisiskaitau iš knygu, bet man po- no galva, bet ir laukai ir miš- kai. Muzikos tebuvo girdėjęs kaimiškos — Antano Puidoko armonikos, retkarčiais vestuvėse dviejų smuikų ir „basėdlės“. Jei- gu prisidėdavo klarnetas, tai bu- vo labai daug. Dar girdėdavau bažnyčioje vargonus. Bet ką gi- dėdavau, kai užplūdavo pasakos,

nė į ką nebuvo panašu. Tik daug vėliau, kai pirmą sykį patekau į operą ir išgirdau ovėrtūrą, pasi- jutau trenktę trenktas: išgirdau tą pačią pasakų palydą. Siaures- nio masto, triukšmingesnė, bet esme (ne melodija) labai artima. Atsimenu, kaip svetima ranka su- rakino gerklę, ir iš didžiausios gė- dos susigūžiau kėdėje, nes nega- lėjau sulaukyti asarų. Tai buvo mioklyklinės ekskursijos metu. Be- ne tuo pat metu pirmą kartą pa- mačiau ir Čiurlionio paveikslus, sukabintus kažin kuriamė Meno mokyklos kambaryje. Jie jau tada stipriai mane užkabino. Ypač Ty- la, Draugystė, Žalčio ir Jūros so- natos. Vėliau, kada tik pasitai- kydavo būti Kaune, jeigu tik lik- davo laiko, valandas prastovėda- vau prie jo paveikslų. Mane ypa- tingai traukė ir tebetraukia jo paveiksluose suteltas judėjimas. Vienur lėtas, tylume paskendes, kaip Tyloj ar Pasakoj, kitur iš- kilmingo ritmo, kaip Žalčio so- natoj, dar kitur uraganiško ver- žimosi, kaip Jūros sonatoj. Kitų paveiksluose tematau tik fiksuo- tam momentui, pagautam vienu foto kameros klektelėjimu ir tame klektelėjime sustingusi, kaip ak- meninį įkaltą, tuo tarpu Čiurlio- nio paveikslė man viskas juda. Kiekviename kitokiu greitumu, bet juda. Ir kas keisčiausia, žiū- rint į juos neretai ima tvindyti vaikystės pasakas lydėjusi muzi- ka. „Tyloj“ ji liejasi ramia me- dininių pučiamųjų harmonija, „Peklos garas“. Kai pasakas sek- davau, viskas eidavo kasdieniš- kai, bet kai jos užtvindavo viena, kai joins pasakyti nereikėdavo žodžio, tada kartu su pasaka tvin- davo niekur negirdėta muzika. Ji- ejo, vingiavo kartu su pasakos vyksmu, ir atrodydavo, kad tu nuostabių garsų pilna ne tik ma- no galva, bet ir laukai ir miš- kai. Muzikos tebuvo girdėjęs kaimiškos — Antano Puidoko armonikos, retkarčiais vestuvėse dviejų smuikų ir „basėdlės“. Jei- gu prisidėdavo klarnetas, tai bu- vo labai daug. Dar girdėdavau bažnyčioje vargonus. Bet ką gi- dėdavau, kai užplūdavo pasakos,

Ta, Kazy, čia plepu, tik norė- damas nedrausiai pagalvoti, jog gal ir Čiurlionis buvo panašiai apsigimęs. Gal jo paveikslų vizi- jas irgi lydėjo garsai, gal, net jas kūnydamas paveiksluose, buvo ir pripildytas ir apsuptas iš nežin- kų atnešančių garsų. Tik man, vaikui, niekada simfonijos orke- stro negirdėjusiam, net nežinan- čiam, kad toks kur nors galėtų būti, garsų atėjimas buvo toks pat, kaip atėjimas pasakos, o jam, išmokslintam muzikui, jau- ejo kaip preludai, fugos, simfo- nijos. Gal tik todėl ir jo tapyba pilna judėjimo, gal tik todėl pri- tapo ir muzikiniai vardai, kad paveikslų vizijos neatskiriamai- liejos su nežinia iš kur ateinan- čia nuostabią muzika. Gal toji muzika buvo tokia nuostabi, kad net tokiam muzikui, kaip Čiur- lionis, atrodė neįmanoma išreikš- ti tuo metu turimomis materiali- nėmis priemonėmis. Kas žino... Šiandieninės sumaterialėjus žmo- gus nebeori pripažinti sau pa- čiam antgamtinės galios. Viskas jam turi būti sprendžiama pa- veldėjimu, įtakomis, sekimais, vienas kito pamėgdžiojimais. Vie- nu atveju jie teisingi. Žmonėms be dvasinio polėkio ką nors pa- daryti reikia pavyzdžių, reikia tai- syklių, reikia matyti ir girdėti, kaip kiti ką daro. Tuščių bute- lių turi praėina vėjai tegali pa- švilpauti. Tais atvejais visi žino- vų išgalvoti parafratai lengvai sukrinta į savo vietas ir susi- narsto į logišką paveikslą, kaip i karpinių mįslę. O vis dėlto, re- tails atvejais visiškai nelaukiai ateina talentas, pritvinkęs iš ka- žin kur ateinančių vizijų, ir jam nebereikia nei jokių ankstesnių pavyzdžių, nei pavidimų už ran- kos. Jam bereikia tik išmokyti ap- valdyti medžiagą, kaip tarpininką, per kurį gali savo vizijas pa- sakyti kitiems. Veltui klausium, iš kur jam viskas imasi. Iš kur po- etui ateina nuostabių eilės, iš kur muzikui atskamba į nieką negirdėta muzika, iš kur dailininkui atsiveria paveikslai? Jie atei-

(Nušelta į 3 psl.)

"Draugo" 1975 metų kultūrinio priedo turinio ir pavardžių rodyklė (indeksas)

Bendrybės

brd. k. Poezijos pavasaris, baletas 6. 14

" " Kad "Eglutė" žaliuotų 10. 11

" " Kai laikas praeina ir ateina 12. 27

DAINAUSKAS, J. "Kontinento" trečiasis numeris 6. 14

DAINAUSKAS, J. Lietuvos inkunabulai 11. 15

DRAUGELIS, J. "Kontinento" redaktorius Vladimiras Maksimovas 4. 26

GLIAUDA, Jurgis. "Iš po nuolaužų" — nauja rusų disidentų deklaracija 8. 12

GLIAUDA, Jurgis. Ketvirtasis žurnalo Kontinento numeris 9. 13

GLIAUDA, Jurgis A. Sacharovas — taikos nobelininkas 10. 25

GLIAUDA, Jurgis Algirdas Landsbergis "Kontinente" 11. 22

GOŠTAUTAS, Stasys. Laiškai iš Ispanijos 2. 1, 8, 22

JANKUS, Jurgis. Tremtinio laiškas motinai sunkiuose pokario metuose 5. 10

KRIPKAUSKIENĖ, Monika. Rūbų ir medžiagų pasirinkimas 10. 12

L. R. Baltijos kraštai Čekoslovakijos Samizdate 6. 21

PLB specialioji komisija Britanikos reikalams. Reikalas dar neįspėstas 11. 22

PRUNSKIS, Juozas. Rostropovičius apie savo pasitraukimą iš S. Sąjungos 4. 5

Pr. J. Encyclopedia Lituanica bus baigta 1976 metais 12. 13

SKRUPSKELIENĖ, A. Lietuvių etninės grupės literatūra vieno knygoje 9. 6

TENISONAS, A. 1974 m. Latvių knygų leidyba svetur 3. 15

UMBRAZONAS, Zigmas. Žurnalistika ir spaudos lygio pakilimas 11. 15

V. Pr. Poezijos pilnaties pėdsakai 12. 20

Religija ir filosofija

BAGDANAVICIUS, Vytautas. Krikščionybė ir didžiosios pasaulio religijos 3. 28; 4. 5

brd. k. Ateitininkija pradeda kryžių kalno tradiciją Dainavoje 8. 23

BRIZGYS, V. Moterų metų Marijos mėnuo 10. 25

Lietuva bus viena svarbiųjų mūsų veiklos sričių. Pasikalbėjimas su Michaeliu Bourdeaux, Religijos ir komunizmo studijų direktorium 10. 25

MACEINA, Antanas. Bičiuliui vaiko vietoje 9. 27

Visuomeninė, politinė, ūkinė veikla

Atėjo laikas kovoti plunksna. Pokalbio su Simu Kudirka pažodinis įrašas 7. 19, 26; 8. 2, 9

brd. k. Tradicija ir kūrybingas išradingumas [Vasario 16] švenčiant 1. 25

DABMRIONAITĖ, MARYTĖ. Š Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimas 1. 18

BARZDUKAS, Stasys. Ką rinksimės: vienybę ar anarchiją. Žodis penktajame Lituanistikos instituto suvažiavime Clevelande 5. 24

GLIAUDA, Jurgis. Politika ir išėjimas 3. 15

JURASINĖ, Aušra Marija. Kai žmogus nenulenkia galvos 12. 20

KAIRYS, Anatolijus. Reikia nedaug, tačiau būtinai reikia [Lituanus] 12. 13

KLIMAS, Antanas. Kelios mintys, Vasariui praėjus 3. 8

LEVITS, Ingrida. Nusikalstamas Latvijos rusinimas 12. 13

MACIONAS, Vincas. Vieno gydytojo gyvenimo ir jo laikų istorija 3. 22, 28; 4. 5, 12,

Parengė Povilas Gaučys

19, 26; 5. 5

Pr. J. Lietuvių universitetui įsteigė botanikos sodą [J. Kuprienis] 6. 28

RAMOJUS, Vl. Kai spaudos ir žmonių balsas būna išklaustas 9. 20

SAULAITIS, A. Didžiai gerbiamas puslapis piliety [A. Felmanas] 6. 21

ZICKUS, P. Verkti ar dirbti? 3. 8

Kultūrinė veikla

ANDRIEKUS, L. Lietuvių rašytojų draugijos laiškas Solženicinui Naujųjų Metų proga 1. 4

ANDRIEKUS, L. Iš lietuvių rašytojų draugijos veiklos 1. 25

Ar stovim tam tikros epochos raidos pabaigoje? Pokalbis su Lietuvių katalikų mokslo akademijos laureatu dr. Jonu Griniu 8. 9

BRADONAS, Kazys. Atkastas lituanistinis lobis. Anglijoje rastas, o Chicagoje įsigytas niekieno nematytas 18-jo amžiaus pradžios lituanistikos studijos rankraštis 8. 23

brd. k. Stebuklai vyksta ir dabar 2. 8

" " Mūsų tautinio ir kultūrinio gyvenimo barometrai 2. 15

" " Ar tik ne vėliau užrašome stielą 3. 1

" " Ar būsim verti Valančiaus ir Čiurlionio? 3. 15

" " Kai pinigų yra ir nėra 4. 5

" " Ūpo neprarandantis vėksnys 5. 10

" " Kultūros reikia ir šokiadieniais 7. 12

" " Ateitininkijos jubiliejine 8. 16

" " Ir mokslininkas gali riktelti 9. 27

" " O kur dingio vysk. Valančius? 11. 1

" " Premijos, mecenatai, laureatai 11. 8

" " Būkime stebukladariais 12. 6

Gr. J. Lietuviškųjų studijų savai-

tė skaidrioje Italijoje 8. 23

GIMBUTAS, Jurgis. Keliaukime į Lituanistikos instituto suvažiavimą 5. 10

Iš Lietuvių katalikų mokslo akademijos veiklos 5. 3

Iš Lituanistikos instituto veiklos 3. 15

JURASAI, Jonas, Aušra. Pratesti kūrybinį kelią laisvėje 3. 8

JURASINĖ, Aušra Marija. Galia tik liudyti skausmą 2. 22

YLA, Stasys. Žodis priimant S. Šalkausko vardo kūrybinę premiją 9. 6

KAIRYS, A. Valančiaus ir Čiurlionio metai 1. 11

KULBOKIENĖ, V. Išsaugokime lietuvių tautos kultūrinį palikimą 5. 17

KVIKLYS, Br. Žodis 24-jo romano konkurso iškilmeje Chicagoje 4. 12

LINGIS, Juozas. Trečioji mokslinė konferencija Pabaltijo klausimais Švedijoje 7. 12

MASILIONAITĖ - PALIOKIENĖ, Emilija. "Giedros" kelias laisvoje Lietuvoje ir išėjimoje 9. 27

RAILA, Bronys. Nuostabu, kad dar nepažįstame 2. 1, 8

S. P. Lituanistinai darbai 3. 8

" " Lietuvių fondas lituanistikos darbų jau neremia? 3. 22

Suž. S. Lituanistikos institutas ir lietuvių visuomenė 1. 11

V. Pr. Užsimerkimas prieš knygą 1. 4

" " Daugumos ir mažumos akistata 5. 3

" " Tuščios kėdės 10. 18

" " Rašytojui skirtieji vakarai 11. 29

Tikslesni mokslai

RADZIUS, Al. Žemės sesuo Venera 1. 14

RADZIUS, Al. Milžinas Jupiteris 5. 17

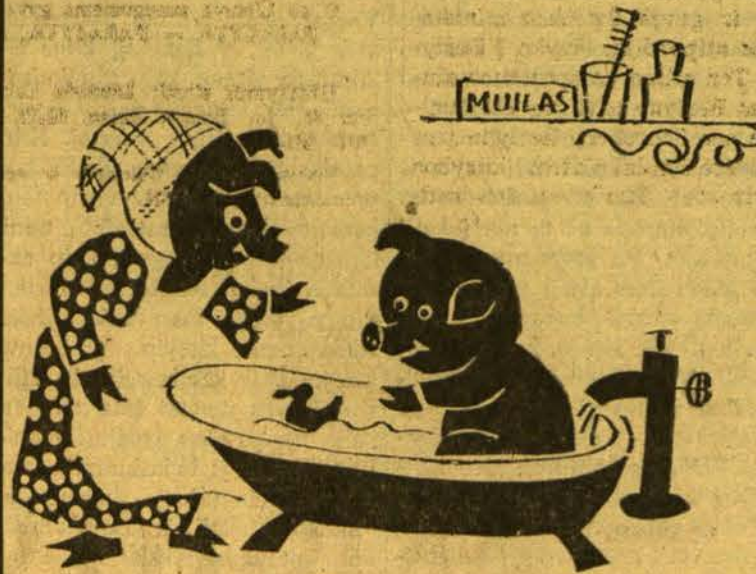
Kalbotyra

ALANTAS, Vyt. "Šventaragio" kalbos dalykai A. Nako įspūdiuose 4. 12

ALANTAS, Vyt. Apie kalbos mokymą 6. 21

GRAŽIAUSIOS DOVĖNOS JAUNIMELIUI

Birutės Pūkelevičiūtės pasakos

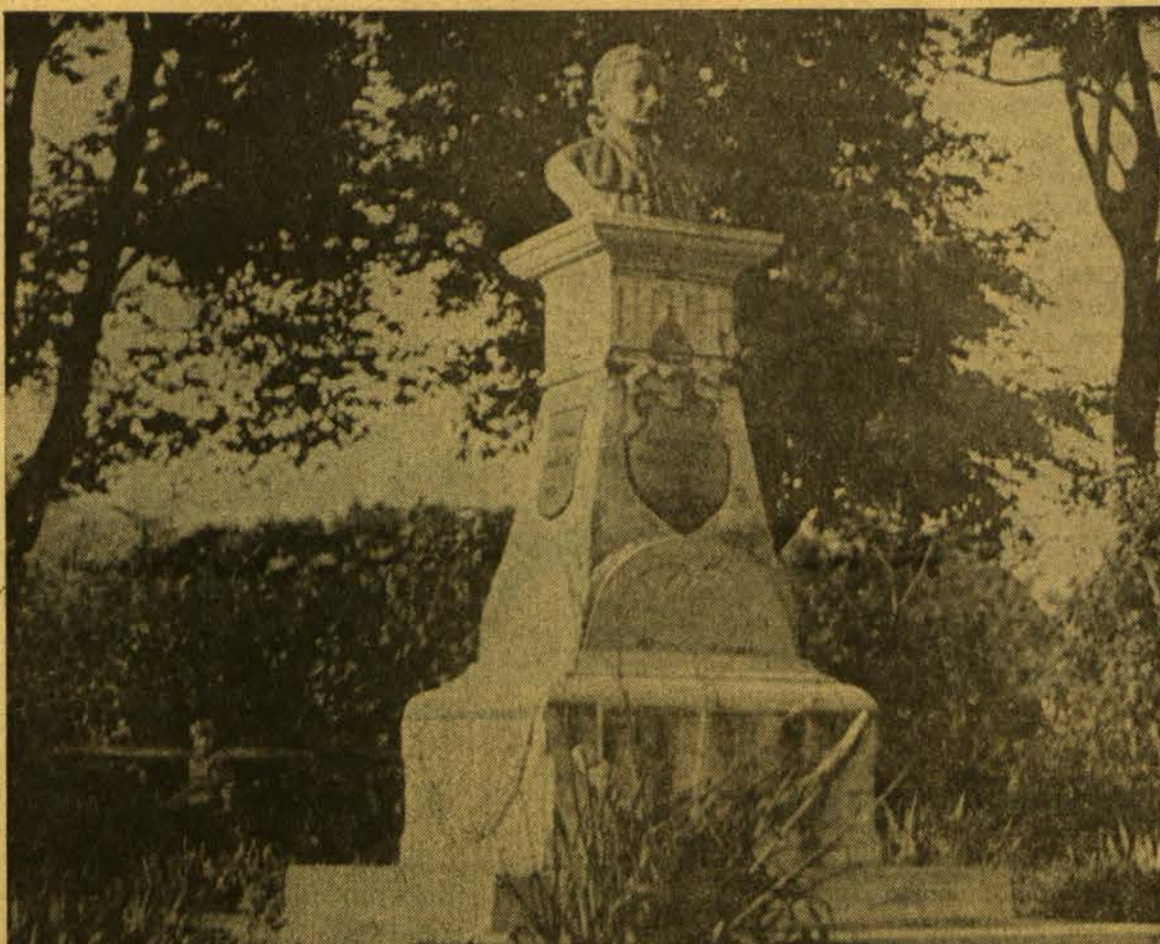
Visos šios knygelės gausiai išpuoštos spalvotomis iliustracijomis.

PELIUKAI IR PLAŠTAKĖS	1.50	40 pusl.
DARŽŲŲ GEGUŽINĖ	1.50	36 pusl.
KALĖDŲ DOVANA	1.50	40 pusl.
SKRAIDANTIS PARSIUKAS	1.50	36 pusl.
KLEMENTINA IR VALENTINA	1.50	36 pusl.
RIMAS PAS KESTUTĮ	2.50	80 pusl.

Užsakymus siųsti:

**DRAUGAS, 4545 W. 63rd St.
Chicago, Ill. 60629**

Illinois gyventojai prideda 5% mokestį.

Vyskupo Motiejiaus Valančiaus paminklas Varniuose, pastatytas Lietuvos nepriklausomybės metais, o dabartinėje rusų okupacijoje nugriautas.

JANUTIENĖ, Danutė. Pasikalbėjimas su prof. Raphael Sealey 9. 13

KALVAITIS, Stasys. "Lietuvių literatūros istorijos" kalbinių trūkumai 1. 11, 18

PRUNSKIS, J. Kai lietuvių kalbą dėsto ir mokosi nelietuvių 5. 10

Redakcija. Pokalbis su dr. Petru Joniku 2. 8

RIMKUS, Linas. Dvi savaitės pašvęstos lituanistikai 9. 20

S. P. Aumuo, išmintis, ir protas 1. 4

" " Rašybos pakitimai Lietuvoje 4. 12

" " K. Būgos niekinimas 6. 14

" " Aptara ne apybraiža 11. 8

Menas, parodos

ANDRIEKUS, Leonardas OFM. Meno pavasaris Washington 4. 26

A. S. Dr. Vitolio Vengro paskaita apie ekslibrisus 12. 27

AUKŠTAITIS, S. Dail. M. Dobužinskio gimimo šimtmetį ir jo darbų parodą Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, pasitinkant 3. 28

BAGDANAVICIUS, V. Erdvės atradimas Zoromskio kūryboje 1. 18

BANAITEINĖ, L. Adomo Galdiko lietuviškos monografijos pristatymas 7. 12

BRADONAS, Kazys. Reprezentacinė ar tik susineštinė paroda? 2. 22

brd. k. Paroda Balzeko muziejuje 2. 15

" " Nauji darbai Viktoro Petračičiaus galerijoje 3. 28

" " Dobužinskis Čiurlionio galerijoje 4. 19

" " Ir kūrybingam jaunimui vietos kiek tik nori [R. Cinkos pa-da] 4. 26

" " Keturių dailininkų paroda 5. 30

" " M. K. Čiurlionis Moderniosios dailės muziejuje Chicagoje 9. 20

" " Kai faktai džiugina ir drąsina 10. 4

" " Mirties tema Vidos Krištolaitės kūryboje 11. 1

DAINAUSKAS, J. Mąstymai apie lietuviškumo parodas 3. 1

Dn. J. Lietuvio dailininko pripažinimas amerikiečiuose. Pašnekesys su prof. Kaziu Varneliu 8. 2

DRUNGA, Mykolas. Inos Nenortienės paroda Chicagoje pasitinkant 11. 29

GALIONIENĖ, Nina. Mikalojaus Konstantino Čiurlionio minėjimas Hartfordo universitete 10. 25

JANKUS, Jurgis. Žemės tonų keramika [P. Vaškio] 3. 22

JANKUTĖ, Nijolė. Pilna salė kikių, saulų ir šypsenų [Vaikų piešinių pa-da] 11. 8

JAUTOKAITĖ, Saulė. Paskutinė proga pamatyti Claude Monnet 5. 3

JAUTOKAITĖ, Regina. Atviras laiškas parodos kritikams 3. 22

JAUTOKAITĖ, Saulė. Vaikas mene 10. 11

JAUTOKAITĖ, Saulė. Inos Nenortienės emalio paroda 12. 13

JAUTOKAITĖ, Saulė. Michelangelo — menininkas ir žmogus 12. 20, 27

JURASAS, Jonas. Mirtis nusineša geriausius [T. K. Valaitis] 9. 27

YLA, Stasys. E. A. Marčiulionis ir P. Kaupo paroda 8. 16

KEZ, A. Nuotraukos menininkai vėl jaunimo centre Chicagoje 11. 29

KLIMIENĖ, Žibutė. Skulptorius Antanas Mončys tarptautinėje šviesoje 6. 7

KRALIKAUŠKAS, Juozas. Dail. Halinos Jonės žmuidzininės paroda Toronte 11. 22

KURASUKAS, Algirdas. Dailės kūrinio elementai ir prietariai 7. 3

KURASUKAS, Algirdas. Tamsos ir šviesos poezija Alg. Kezio nuotraukų parodoje 10. 18

KURASUKAS, Algirdas. Žmogaus ir visatos drama [M. K. Čiurlionis] 12. 20

Lietuviškieji Ekslibrisai. Pokalbis su jų kolekcionierium Vitoliu Vengriu 6. 7

MAURINA, Zenta. Kosmoso garbintojas. M. K. Čiurlionio 100 metų gimimo sukači 7. 26

MAZIULIS, A. Knyga apie lietuvių liaudies skulptūrą 5. 24

Pašnekesys su Rimvydu Cinka jo grafikos parodos proga 4. 12

PEČIORAITĖ, A. Kur skaldomas stiklas žėruoja saulėmis. A. Valeška tarptautinėje "Who's who" dailėje 10. 25

PRUNSKIS, Juozas. Chicagose Picasso 2. 8

PRUNSKIS, Juozas. Didžioji Monet paroda Chicagoje 3. 15

PRUNSKIS, Juozas. Liaudies meno įtaka Čiurlionio ir kitų dailininkų kūrybai 9. 13

SODEIKIENĖ, Zita. Mikalojus K. Čiurlionis multimedia vakare 11. 15

ŠALNA, Jonas. Šaknis menas kaip dėmesio verta medžiaga 3. 22

T. A. Lietuvos liaudies menas Antverpene 3. 15

V. J. Michelangelo — krikščioniško meno genijus 6. 28

V. Pr. Samprotavimai apie mūsų dailę 2. 8

" " Čiurlionis Camara galerijoje

je 8. 30

" " Kai paradoksas įpareigoja [M. K. Čiurlionis] 9. 13

VALEŠKA, Adolfas. Dėl Vasario 16-tos parodos Chicagoje 4. 19

VALIUS, Telesforas. Chicagos dailininkai Toronte 11. 15

VALIUS, Telesforas. Varsomis verdantis Galdikas 7. 12

Vienas iš geriausių pasaulyje. Taip sako apie lietuvišką ekslibrisą jų kolekcionierius Gintautas Vėžys, su kuriuo čia kalbamės 11. 8

ZOROMSKIS, K. Gyvoji gamta Čiurlionio tapyboje 3. 1

ZOROMSKIS, K. New Yorko 6-ąją aplankius 3. 15

Muzika, koncertai

ANDRIEKUS, Leonardas. Metropolitan operos žvaigždė lietuviškam kultūros židiny 6. 14

CH. B. Giesmių vakaras Tėviškės parapijoje 4. 5

Dėmesio estradinei dainai. Pokalbis su konkurso komisijos nariu muz. Faustu Strolia 6. 14

JAKUBENAS, Vladas. Stefano Wilco rečitalis 1. 18

JAKUBENAS, Vladas. Čiurlioniečių koncertas Chicagoje 2. 8

JAKUBENAS, Vladas. "Meilės daina" Chicagos Pirmyn choro pastatymas 3. 8

JAKUBENAS, Vladas. Aukšto lygio religinės kūrybos popietė Chicagoje 3. 22

JAKUBENAS, Vladas. Pianistė Aldona Draugo koncerte 4. 12

JAKUBENAS, Vladas. Kai meilės eliksyras jau išgertas 5. 3

JAKUBENAS, Vladas. Audronės Simonaitytės dainų ir arių rečitalis 5. 10

JAKUBENAS, Vladas. Vladą Baltarusai prisimenant 9. 6

JAKUBENAS, Vladas. Sezono pradžia — Margučio koncertas 9. 20

JAKUBENAS, Vladas. Antanaitytės — Ugienskiens rečitalis Chicagoje 10. 4

JAKUBENAS, Vladas. Dailios Kūrienės rečitalis 10. 11

JAKUBENAS, Vladas. M. K. Čiurlionio minėjimai Chicagoje 10. 18

JAKUBENAS, Vladas. Nebeturim Jono Zdaniaus 11. 1

JAKUBENAS, Vladas. Tu Vilnių pasilik, Valdovė. Nauja B. Budriūno kantata, naudojant K. Bradūno poeziją 11. 15

JAKUBENAS, Vladas. Lengvo žanro koncertas. Vida Vaitkutė, Aloyzas Jurgutis ir Violeta Karosaitė "Margučio" vakare Chicagoje 11. 22

JAKUBENAS, Vladas. Hamiltono mergaičių choro koncertas

12. 6

YAKUTIS, Kazys. Kaip gimsta lietuviškoji plokštelė 8. 2

JAUTOKAITĖ, Saulė. Kompozitorius Donizetti ir jo "Meilės eliksyras" 3. 28

KACINSKAS, Jeronimas. Vladas Jakubėnas ir jo muzika 12. 27

LAPINSKAS, Darius. Pašnekesys su Mikalojumi K. Čiurlioniu 10. 11

LIEPAS, Stasys. Nauja Juliaus Gaidelio kantata 10. 18

Lietuviai čia pirmą — šlandien vėl operos premjera. Pokalbis su Vytautu Marijošium 4. 19

PAKŠTAITĖ, Emilija. Nenuvertinkime ir muzikos 6. 21

Pokalbis su muzikos encik

VLADAS JAKUBENAS IR JO MUZIKA

(Atkelta iš 5 pusl.)

no mokyklos vėlesnėje Jakubėno kūryboje. Nuo to laiko jis dažnai kėlė pasikeitę, tačiau sėkmingai stabilizavo ir išryškino savo stilių. Jo muziką, kaip ir kitų neeilinio masto kompozitorių, nesunku pažinti ir charakterizuoti.

Paprastai, jei kompozitorius neranda savęs, neturi individualumo, tai nesėkmingai klaidžioja didžiųjų menininkų įtakoje ir šėšelyje. Ypač tai atsitinka su menkos muzikinės vaizduotės kompozitoriais: taip mes esame turėję slaviską, vokišką, o dabar ir amerikietiską muzikos žargoną. Čia nenoriu paneigti tam tikrais atvejais didžiųjų kūrėjų įtakos naudingumo, kuri inspiroja ir atidengia jaunam kompozitoriui naujus kelius ar teikia jam kūrybinių impulsų, praturtinant jo paties muziką. Juk ir mūsų Čiurlionis, ypač pradžioje, savo fortepijono kūriniais gerokai priminė Chopiną, o vėliau šiek tiek Škriabiną. Jo stygų kvartetas yra aiškus Schuberto kvarteto "Mergaitė ir mirtis" atbalsas.

Kai pradėjome nepriklausomą gyvenimą, nieko, išskyrus liaudies dainą, savo muzikoje neturėjome. Originalioji kūryba, gal nesąmoningai, rėmėsi slaviskais elementais. Kas tik harmonizavo liaudies dainas, patekdavo į slavisko sentimentalumo įtaką, ir nenuostabu, nes ilgus dešimtmečius rusai, o ypač lenkai, skverbėsi, reklamodami savo kultūrinius pasiekimus, kurių tada, be abejo, turėjo daugiau negu mes. Latviai, nors taip pat didžiųjų kaimynų nuolat paverjami, buvo laimingesni. Gyvendami vokiškos ir slaviskos kultūros sankryžoje, jie pajėgė, ypač dainų srityje, sukurti ir išlaikyti grynus, be svetimų nuosėdų stilių. Jakubėno choro dainose jaučiamas dalinis latvių dainų harmonijos struktūros panašumas. Jų choro dainų kultūra tuo metu buvo žymiai daugiau iškilusi ir subrendusi: taigi nenuostabu, kad Jakubėnas, studijavęs Rygoje, galėjo paveikti daugiau sudėtingas latvių kompozitorių žvilgsnis į kuriamų dainų techniką, koloritą ir formą.

Pragyvenęs vadinamą jaunatvės susižavėjimo laikotarpį, grįžęs iš Berlyno į Lietuvą, Jakubėnas pradėjo rimtai bresti kūryboje. Nepriklausomybės laikotarpiais pažymėtas jo dideliais simfoniniais kūriniais (2-ji ir 3-ji simfonija, suita "Miško šventė") ir daugeliu solo ir choro dainų. Be to, jis ypač susidomėjo lietuvių liaudies muzika. Jis pradėjo įvesti liaudies melodijas į savo instrumentinius veikalus, kartu sėkmingai pavartodamas lietuvių liaudiniai charakteringus ritmo elementus.

Tame laikotarpyje Jakubėnas visiškai atrado save, subrandinęs savo individualų stilių ir melodijoje. Pridėjus jo didelius su-

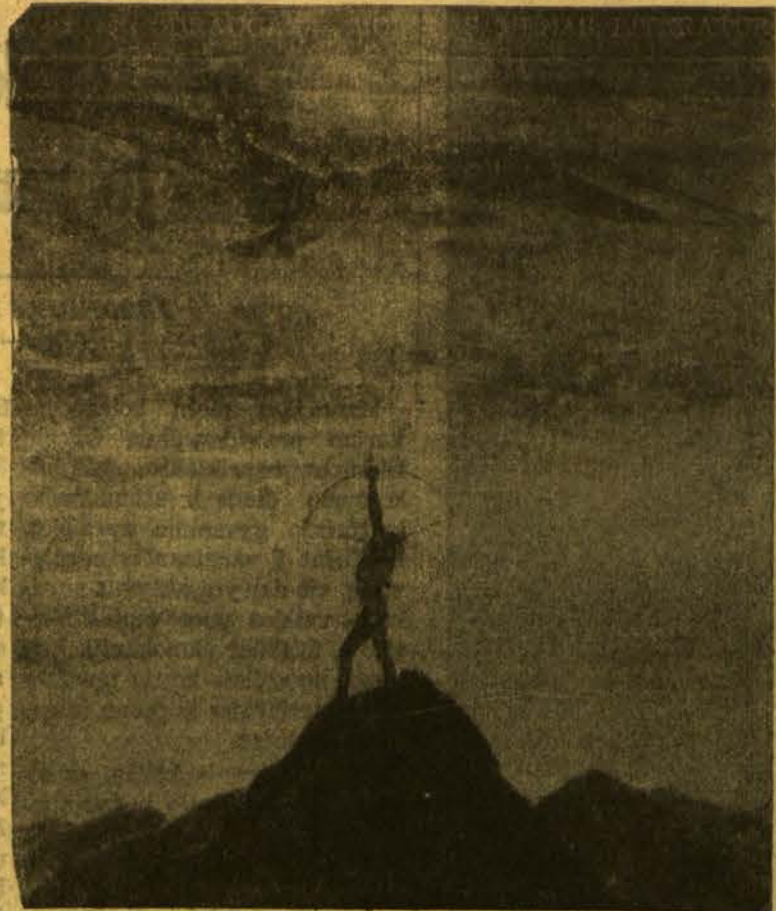
gebėjimus instrumentacijoje, lietuvių kompozitorių šeima susilaukė stambiaus kalibro kūrėjo, kuris paliko reikšmingus pėdsakus tolimesnei lietuvių simfoninės muzikos plėtojei.

Darant Jakubėno muzikos bendrą apibūdinimą, galima apklausti, nes ji dažnai įvairuoja priemonių, nuotakų ir stilių atžvilgiu. Man bent atrodo, kad tai moderuota antrojo ir trečiojo dešimtmečio stilių ir formų dalinė sintezė. Tačiau pagrindinė kūrybos neoklasikinė, su gana iškelto lietuvių liaudies tonacijos elementu. Tas faktas sutapina Jakubėną su kitais jo amžininkais — Banašiu ir Gruodžiu — tik, be abejo, kitokių būdu. Anie du, pridėjus dar Stasį Šimkų, pradėjo naują lietuvių muzikos atgimimo erą tautiniame ženkle. Jakubėnas gal daugiau liko vakarietiškas kontakte su europietišku impresionizmu ir neoklasizmu, sintetiškai tas kryptis jungdamas savo kūryboje.

Jakubėnas techniškai — stiprus kompozitorius. Pas jį nėra vadinamų "skylių". Logiškai išvystyta forma, testinumas, kompetentingai ir sklandžiai slenkanti harmonija. Jam taip pat charakteringas kompozicijos išbaigtumas: nieko nėra sukomponuota nepakankamai ar nerūpestingai, šiaip sau palikta. Vartodamas liaudies motyvus, jis laikosi išvystymo principo, tai ypač žymu jo antroje ir trečioje simfonijose. Jis juos modifikuoja, modifikuoja, arba panaudodamas jų struktūrinę medžiagą, pratęsia kuriamas melodijas. Sudėtinguose kūrinuose Jakubėnas įveda įvairaus ilgumo originalios kompozicijos periodus, pindamas juos su liaudies tonacijomis. Nežinant to, tie skirtingi savyje elementai neskaldė jo muzikos ir yra glaudžiai tarpusavio jungtyje. Jo harmonijos tekstūra daugiausia tiršta, papildyta trumpais ar ilgesniais kontra-motyvais.

Jakubėno muzika yra šauri, tikiškos tipo, savo charakteriu primenant Sibelijų, nors, techniškai imant, ir neturi nieko bendro su juo. Jakubėnas mėgsta moderuotus tempus. Be to jo muzikoje atsispindi amžinoji lietuvių tautos drama, todėl dažnai išryškėja tamsios ir kiek rūsios spalvos. Impresionistiniai elementai labai skirtingi nuo tradicinių — prancūziškų: šviesių ir žaislingų, jausminė gaida neturi sentimentalumo ar melancholijos, bet daugiau dramatinė ir kovinga. Jis atmeta nevilgtį; priešingai — jo kūryboje vyrauja pakili ir triumfuojanti nuotaika.

Jakubėną reikia vertinti daugiau ne kaip muzikos novatorių, bet kaip menininką, gabiai stabilizavusį savo stilių, formą ir garso konstrukciją. Jo ilgų metų kūrybinis darbas yra didžiulis ir neišdildomas įnašas į mūsų kultūrinį gyvenimą. Gaila, kad nepalankios išeivijos sąlygos ir ne-

M. K. Čiurlionis (1875-1911)

Saulys, iš "Zodiako" ženklų

stipri sveikata prilaikė jo kūrybinį potencialą.

Mes turime patarę: juo toliau į mišką, tuo daugiau medžių. Taip ir su mano mielo kolegės gyvenimu, kūryba ir veikla. Kai rašiau jo kūrybinio gyvenimo apžvalgą, pastebėjau, kad tik nežymią dalį jo daugialypės veiklos tegalėjau apimti. Šalia kūrybos, Jakubėnas parodė ir išskirtinius pedagoginius sugebėjimus. Jis yra paruošęs šimtus

jaunų pianistų. Kai kurie jų jau prasiskynė kelią į lietuvių muzikinę saviaveiklą. Jakubėnas taip pat turi žurnalistinių gabumų, o kaip muzikos kritikas yra nepažeidžiamas, mokąs įsigilinti į įvairių stilių, nuotakų ir formų muziką ir padaryti taiklias, bet kartu ir nuosaikias pastabas. Jis niekada nenori sunaikinti, kad ir silpnosio menininko, tačiau nurodo jam ar jai prideramą vietą, kuriai turėtų priklausyti.

Nauji leidiniai

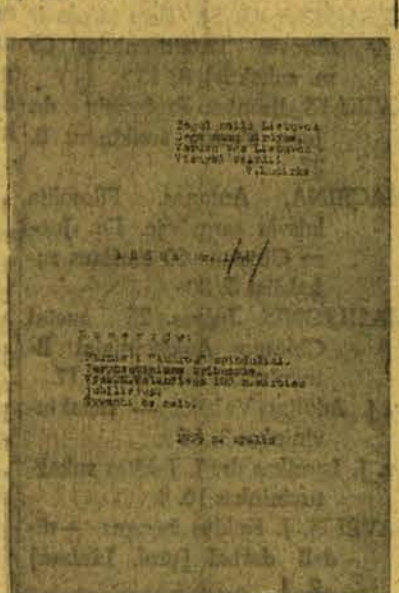
• **AIDAI**, 1975 m. lapkričio mėn. Nr. 9. Mėnesinis kultūros žurnalas. Leidžia lietuvių prancūziskai. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Leidėjų atstovas žurnalo reikalams — kun. dr. Leonardas Andriekus, O.F.M. Administruoja kun. Benvenutas Ramanauskas, O.F.M., 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. "Aidų" metinė prenumerata \$12.00.

Žvilgsnį į visuomeninio darbo išveikimą tikrovę meta Vytautas Volertas pirmuoju naujo "Aidų" numerio straipsniu "Visuomeninis darbas". Ypač pabrėžtas Antano Maceinos straipsnis "Kapas be paminklo", skirtas Juozo Brazaičio mirties metinėms. Šio rašto struktūrinė forma yra paties Brazaičio laisvų ištraukų, jų komentavimas ir išvados. Laisvų ištraukose palaimingos išminties galėtų apsieiti pasisemti čionykštės mūsų kultūrinės veiklos planotojai, mecenatai ir fondai. Kaip žinome, prof. J. Brazaitis mirė 1974. XI. 28. Tų pačių metų liepos 26 d. A. Maceina rašytame laiške prasitaria: "Viskas turi būti savo laiku padaryta... Kai prieš metus Fondas pasiūlė rašyti lietuvių literatūros istoriją, atsakiau: reikėjo siūlyti prieš dešimtį metų. Dabar jau tegul kiti rašo". Tokiame kontekste, prisimines Brazaičio ir Ivinskio tragiką, A. Maceina priduria: "...ji gresia visiems mums tremtyje, nes tremtis iš pagrindų yra dabartis: ko nepadarysi, me tremties dabartyje, tas ir liks nepadaryta; tremtis ateities neturi".

Svarstymams apie daile skirtas Aleksandro Kašubienės raštas "Adomo Galdiko kūrybinė raida". Ta proga ir visas naujasis žurnalo numeris papuoštas Adomo Galdiko tapybų nuotraukomis. Literatūrinėms studijoms duoklė yra Viktorijos Skrupskelytės straipsnis "Neišsispildžiusių troškimų poezija" (žvilgsnis į Juozo Kėkšto kūry-

ba). Kurio šį kartą spausdinama dar tik pirmoji dalis. Poezijos puslapiams skirtas Dangulės Sadūnaitės eilėraščių ciklas "Kelionė per sodą" ir latvių išveivijos poetės A. Ivaska eilėraščių, lietuvių kalbon išverstas Henriko Nagio.

Apžvalginėje žurnalo dalyje rašoma apie 1975 metų Nobelio premijos laureatus, planetą Merkurijų, apie Jubiliejinę ateitininkijos stovyklą, apie Lietuvos kultūros instituto suvažiavimą ir kt.

Okupuotoje Lietuvoje pradėtos leisti pogrindinės "Aušros" pirmojo numerio titulinis puslapis.

• **AUŠRA**, 1975 spalio mėn., Nr. 1(40). Tai naujas pagrindinis leidinys okupuotoje Lietuvoje. Titulinio puslapio viršuje, dešiniame kampe, kaip motto, duodamas V. Kudirkos parašyto Lietuvos himno paskutinis posmas:

Tegul meilė Lietuvos
Dega mūsų širdyse,
Vardan tos Lietuvos
Vienybė težydi!
Prie įrašo "Nr. 1" skliausteliuose pažymėtas skaičius "40" rodyti, kad dabartinės "Aušros" leidimas per laiko tolumas siejamas su 1833 m. dr. J. Basanavičiaus pradėta leisti "Aušra".

syti ir ko reikėtų siekti. Jakubėnas ateina į pagalbą dainininkams, ruošdamas juos koncertams ir dažnai akompanuodamas įvairiuose tautiniuose ir meno rengimuose. Jis ilgai ėjo vargonininko pareigas keliose protestantų bažnyčiose Chicagoje.

Apkrovęs savo visapusišką veiklą tampriai suveržtu tvarkaraščiu, Jakubėnas atranda laiko sukurti ir vieną kitą solo dainą ar stambesnę choro veiklą.

Mes laikome sau pareigą pagerbti ir paminėti mūsų mirusių didžiųjų veikėjų, moksloto žmones ir menininkus, ruošiamės jiems akademijas, atitinkamai iškeldami jų darbus veiklos ar kultūros srityje. Ir gerai darome — jie verti tos pagarbos. Be to, atgaivinant jų idėjas, ant kurių toliau statome, kad ir gerokai pasikeitusiomis gyvenimo sąlygomis, savo kultūros pastatą.

Tačiau ne visada prisimename žmones, uoliai besidarbuojančius mūsų pačių želdinamoje dirvoje, velkančius sunkią kultūrinę naštą, kovojančius su sunkiais nugalimomis kliūtimis, bandančius paskleisti savo įgyto ar prigimto talento nuotrupas.

Aš džiaugiuosi, kad New York'e kompozitorius Vladas Jakubėnas buvo išskirtinai pagerbtas. Pozityviausia būtų, be abejo, jei ir kitose didesnių lietuvių kolonijų centruose būtų suruošti panašūs jo kūrinių koncertai. Tik per pilną jo muzikos gyvais garsais realizavimą galėtume daugiau pažinti bei įvertinti ir jį patį.

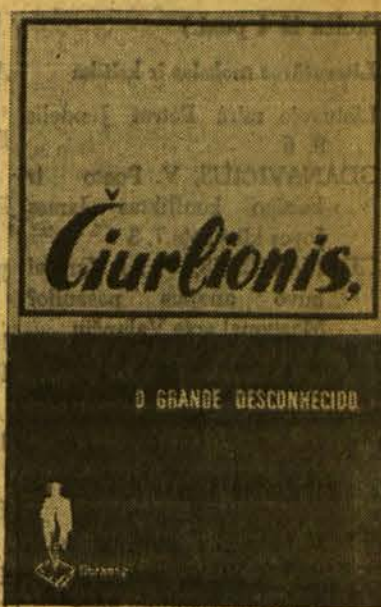
lingumą, kaip tautinės jėgos šaltinį. Klekčiančiam privaletti savo tautinį sąmoningumą, studijuoti tautos istoriją ir suprasti jos pamokas. Klekčiančio lietuvių pareiga — pralenkti paverėjus savo dvasine kultūra: dora, mokslu, menu, literatūra. Tai priemonės išsaugoti savosios tautos išgytas dvasines vertybes ir įgyti daugiau savarankiškumo bei laisvės.

Šiandien baigusieji vidurinę ir aukštąją mokyklą tampa vis labiau susipratusiai lietuviams vis labiau ima domėtis Lietuvos istorija ir kraštotyra. Šapokos "Lietuvos istoriją" skaito dienos ir naktimis. Tačiau didžiulė dar nepajėgia tinkamai įvertinti tikėjimo ir doros vertę tautos gyvenime.

Tarybų Sąjungoje prasidėjęs susidomėjimas dvasinėmis vertybėmis, siekimas laisvės ir teises savarankiškai galvoti ir kurti, randa vis platesnį atgarsį ir mūsų krašte. Reikia tikėti, kad šios pastangos išaugs į galingą religinio - dorovinio ir tautinio atgimimo sąjūdį, kuris turės lemiančios įtakos Lietuvos ateičiai".

• Francisco Cavalli, Helda Bullotta Barracco, CIURLIONIS "O GRANDE DESCONHECIDO". Ebraesp Editorial, Sao Paulo, 1975

Brazilijoje simpatyškai išleista 138 puslapių portugalų kalba knyga apie mūsų dailininką M. K. Čiurlionį ir jo kūrybą. Tai gra-

Portugalų kalba Brazilijoje išleistas knygos apie Čiurlionį ir jo kūrybą virsels.

žus indėlis į jubiliejinį metų Čiurlionianą. Pirmoji knygos dalis — Čiurlionio gyvenimo kultūrinė bei istorinė aplinka. Antrojo daly struktūrinė ir poetinė prasme nagrinėjamas Čiurlionio "Žiemos" ciklas. Trečiojo daly tokiu pat metodu apsisistojama prie "Pasaulio sutvėrimo". Ketvirtąjį dalis skirta "Zodiako ženklų" ciklui. Knyga užsklendžia išvadinis ir temas sumuojantis epilogas.

Aptariami ciklai puslapiuose parodyti ir nuotraukose. Nuotraukos nedidelės, dedamos po kelias į vieną puslapį. Iš jų ke-

(Nukelta į 7 pusl.)

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH

Ekonomiškas — iki 25 mylių gallonu

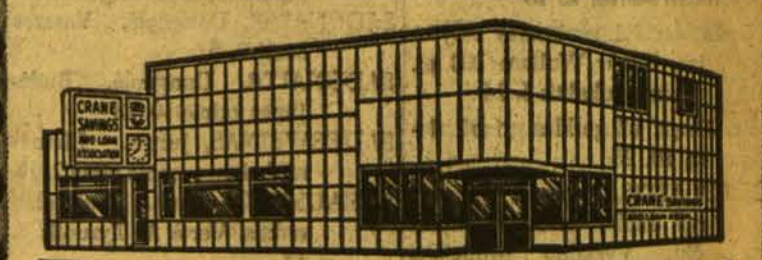
Sutaupysit iki \$2,300.00 pirkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.

Turime jaunuoliams mašinas: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karosieriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 7-1515

Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisyimas
2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

R. E. PIETKEWICZ, Prez.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta
ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak.
PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 1/4 %

Mokamas už 6 m.
certifikatus.
Minimum \$1,000

6 1/2 %

Mokamas už 1 m.
certifikatus.
Minimum \$1,000

5 1/4 %

Investavimo
Mokamas už
asakitus

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PĖLNO NUOSIMCIOUS NUO 1 D.

Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS,
ADDING MACHINES
AND CHECKWRITERS
NAUJOS — NAUDOTOS
Nuomoma, Parduoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums
patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MEGEJAMS

Daug sutauptyta pirkdami čia
įvairių firmų foto aparatus bei
jų reikmenis. Pasinaudokite pa-
tagiu planu atidedant pasirink-
tus reikmenis ypatingai progai
Pilnai užbaigtų foto nuotraukų
aptarnavimas. Atidaryta pirmą
ir ketvirtą, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Tel. Prospect 6-8998

Chicago, Illinois, 60629

VAZIUOJAM Į FLORIDA

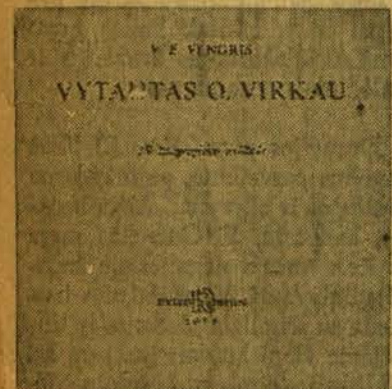
Skubėkite pasinaudoti žemiausiomis
kainomis ir gražiausiu laikotarpiu
Kreipkitės į lietuviškus hotelius:
NORWYN APTS., 126 Ocean Dr.
Miami Beach, Fla. 33139
arba
TOWN & SURF APTS.
8024 Collins Ave.
Surfside, Fla. 33154
Skambinkite B. SERGAUCIUI 672-4807

(Atkelta iš 6 psl.)

turios spalvotos.
Knygos kaina nepažymėta.
Leidyklos adresas: Ebraesp Editorial LTDA, Rua Pamplona, 254, 01405 — São Paulo — S. P. Brasil.

• V. E. Vengris, VYTAUTAS O. VIRKAU. 19 litografinė ekslibris. Exlibristen 1975. Foto: H. Vengris, ISBN 87 87176 83 1

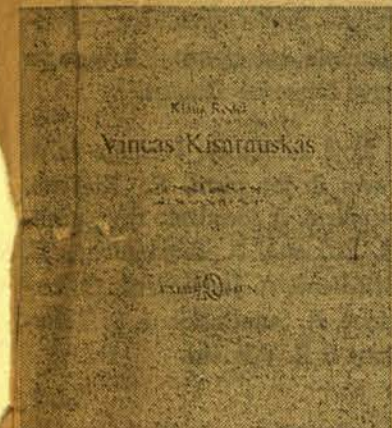
Tai dano Klaus Roedel Exlibristen leidyklos išleistas čekagiečio dailininko Vytauto O. Virkau ekslibrisų pluoštas. Ši tarptautinė leidykla paprastai leidžia ryškiųjų pasaulio ekslibristų leidinius. Čia minimas Vytauto O. Virkau ekslibrisų albumas yra parengtas Baltimorėje gyvenančio ekslibrisų kolekcionieriaus V. E. Vengrio. Jo rašytas leidinio įvadas, supažindinąs su Vytauto O. Virkau ekslibristine kūryba, atspausdintas čia danų, anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Leidinio numeris 114. Išleistas 260 egz. tiražu su 19 originaliomis, dailininko autografuotomis įklijomis. Spaudinio kaina 8 doleriai (oro paštu užsisakant, dešimt dolerių). Užsakyti galima tokiu adresu: K. Roedel, Post Office 109, DK — 9900 Frederikshavn, Denmark.

Vytauto Virkau ekslibristinio leidinio viršelis.

• Klaus Roedel, VINGAS KISARAUSKAS. En litauk grafiker og seks lino-exlibris i farver. Exlibristen 1975. ISBN 87 87176 94 7

Vilniuje gyvenančio ir daug ekslibrisų kuriančio dailininko lary rinktinė, parengta paties leidyklos vadovo Klaus Roedel. Supažindinimo tekstas duodamas danų, vokiečių ir anglų kalbomis. Leidinio numeris 124. Leidinis išleistas 400 kopijų tiražu su originaliomis dviejų trijų spalvų įklijomis, atliktomis linoleumo raiznio technika. Leidinio kaina du doleriai. Užsakyti galima tuo pačiu adresu kaip ir aukščiau minėtas Vytauto O. Virkau ekslibrisų leidinys.

Vingo Kisarauskos ekslibristinio leidinio viršelis.

• LAISKAI LIETUVIAMS, 1975 m. gruodžio mėn. Nr. 12. Religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, J. Administruoja Petras Kleino-vas, SJ. Leidžia lietuviai jėzuitai. Metinė prenumerata 6 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago III. 60636.

Naujame numeryje: Didelio žmogaus mažas Dievas (N. Gailiūnienė), Paul Claudel (J. Venckus, SJ), Jis turėjo krikščionišką širdį (Alf. Grauslys), Tūkstanti mylių dviračiu — IV (A. Tamošaitis, SJ), Nuostabių atsitikimai (R. Petkevičius), Eilėraš-

čiai (N. Jankutė ir Z. Tenisonaitė), Ar nėra rasto nuosavoje akyje (D. Bindokienė), Pėdos mirties zonoje (E. L. P.), Kalba, Tėvynėje, Filmai, 1975 metų turinys.

• PASAULIO LIETUVIS, 1975 m. lapkričio — gruodžio mėn. Nr. 11/81. Biuletenis Bendruomenės minčiai ir gyvenimui. Redaguoja Stasys Barzdukas, 18308 Hiller Ave., Cleveland, Ohio 44119. Administruoja Stasys Dziugas, 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629. Leidžia Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba. Metinė prenumerata 3 dol.

Šio numerio temos: Jaunimo kongresas, Bendruomeninės mintys švenčių proga, Diferenciacija ar konsolidacija? Savo kiemo ar platesnė lietuviybė? Lietuva šiandien, Kultūros baruose, Veiksniuose — visuomenėje, Atgarsiai ir mintys, Pasaulinė lietuviškosios veiklos kronika ir kt.

• SKAUTŲ AIDAS, 1975 m. lapkričio mėn. Redaguoja A. Namikienė, 6041 S. Fairfield Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja A. Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol. Leidžia LSS Tarybos Pirmija.

Skautiškai veiklai skirtas mėnesinis žurnalas. Gaustat iliustruotas nuotraukomis.

• DAINAVA 1955 - 1975. Jubilejinis ALRK Jaunimo Dainavos stovyklos leidinys 1975 m. Redagavo Vacys Rociūnas. Laužymas — Pauliaus Jurkaus. Viršelis — Nijolės Palubinskienės. Spaudė Pranciškonų spaustuė Brooklyne.

Didelio formato, nuotraukomis puošniai iliustruotas leidinys. Puiki teksto ir nuotraukų jungtis skaitytui vaizdžiai pristato visą Dainavos stovyklavietės kūrimo istoriją, jos mėcenatus ir stovyklavietės reikšmę dabarties ir ateities jaunimui, o taipgi visai lietuviybei.

• AUSROS VARTŲ PARAPIJA 1950-1975. 25 metų jubilėjus. Montrealis 1975. Ausros Vartų parapijos komiteto leidinys. Redagavo Jonas Narbutas. Viršelis A. Vazalinsko. Leidinys didesnio formato, 136 psl., gausiai iliustruotas parapijos gyvenimo ir veiklos nuotraukomis. Straipsniuose apžvelgta parapijos 25 metų istorijos, bažnytinio draugijų veikla, įvairių organizacijų (ateitininkų, skautų), sportininkų, choristų, seselių, mokyklos ir kitų vienetų, parapijos vadovų klebonų ir kitų kunigų nuveikti darbai.

• Joseph Ehret, LES BATES OUBLES. Montreal 1975. Traduit par Pierre Maurice. Sous le parrainage de Irena et Dr. Leonas Kriaučiūnas, Editions Notre-Dame de la Porte de l'Aurore. Tai populiariosios dr. Juozo Ereto brošiūros, supažindinančios skaitytoją su pamirštais baltais (lietuviams, latviams ie estais) prancūziškoji laida, gerai nušviečianti šių tautų istorinę praeitį ir jų tragiškąją dabartį. Gale duodama taipgi plati, tema liečiančių leidinių įvairiomis kalbomis bibliografija.

DAIL. P. KALPOKA PRISIMENANT

Kūrybingasai dail. Petras Kalpokas, tesulaukęs 65 m. amžiaus, mirė 1945 m. gruodžio 5 d., taigi šiemet suėjo 30 m. nuo jo mirties. Meno studijas yra ėjęs Rygoje, Odesoje, Miunchene, jas gilinęs Vengrijoje, Šveicarijoje, Italijoje. Dalyvavo daugelyje parodų Lietuvoje ir užsieny. Buvo pamėgęs tapyti peizažus, portretus. Yra parašęs Tapybos technikos vadovėlį.

DR. VITOLIO VENGRIO PASKAITA APIE EKSLIBRISUS

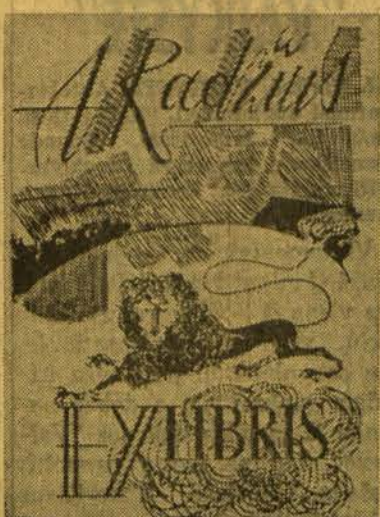
Atrodo, kad susidomėjimas ekslibrisais mūsų visuomenėje kyla. Chicagoje vykstant Gintauto Vėžio rinkinio parodai, š. m. lapkričio 23 d. Baltimorės ateištininkai sendraugiai pasikvietė savo susirinkimui kitą žymų ekslibrisų rinkėją ir žinovą dr. Vitoli Vengrį, kurs supažindino su pačiais seniausiais ir naujais ekslibrisais.

Prelegentas pajavairino savo paskaitą gausiomis skaidrėmis. Net 82 ekslibrisai buvo skaidrėmis parodyti ekrane. Patys pirmieji žinomi ekslibrisai buvo vokiški, priklausę Johannes Knabensbergui iš 1450-70 m. laikotarpio. Toliau 1480 metų vienuolio Hildebrand Brandenburg knygos ženklas. Matėme taip pat ir garsiojo Albrechto Duererio tris ekslibrisus, jų tapė pirmą portretinį ekslibrisą, skirtą Nuernbergo juristui Willibald Pirkheimeriui iš 1524 metų. Buvo parodytas ir pirmasis amerikiečių ekslibrisas, skirtas Henry Dunster bibliotakai 1629 m.

Didžiausia dalis skaidrių teko lietuviškiems ekslibrisams. Buvo parodytas pats pirmasis žinomas lietuviškas knygos ženklas, Didžiojo Lieuvos Kunigaikščio Žygimanto Senojo 1518 metų super ekslibrisas. Taip pat ir Žygimanto Augusto, Petro Roizijaus, Leono Sapiegos ir kitų 16-17 a. didikų super ekslibrisai. Skaidrėse taip pat buvo visi penki žinomi to paties meto lipdomieji ekslibrisai, kurių pats pirmasis buvo 1533 m. vysk. Pauliaus Alšėniškio.

Buvo parodyti ir kitų šimtmečių ekslibrisai, atlikti F. Myliaus, P. Balcevičiaus bei H. Leibovičiaus.

Idomu, kad ir M.K. Ciurlionis 1902 metais yra padaręs ekslibrisą savo Leipzigo konservatorijos mokslo draugui švedui Carl Viktoras Vizgirda

Telesforas Valskis

Ex libris

Paulson. Gaila, kad jo savininkui prieš keletą metų mirus, ekslibriso klišė buvusi išmesta ir žuvo. Tasai Ciurlionio darytas ekslibrisas dabar esąs retenybė. Bet V. Vengriui pasisekė jis nu fotografuoti ir skaidrėje parodyti. Ciurlionio ekslibrisas ir buvo pradėta visa lietuviškoji 20 amžiaus ekslibristika. Prelegentas rodė ir aiškino P. Galaunės, V.K. Jonyno, P. Augiaus, K. Simonio M. Dobužinskio, J. Burbos ir kitų darbus. Paskaitą užbaigė dabar ekslibrisus tebekuriantis V. Petravičius, Z.

Viktoras Vizgirda

Ex libris

Mikšiu, H. Vepštieņ, V.O. Virkau, T. Valium ir pavergtoj Lietuvoj didelių kūrybinių aukštųjų pasiekusių ekslibrisų tarptautinių konkursų laureatais A. Kmieliausku, V. Kisarausku, O. Didelyte, M.P. Vilučiu ir kt.

Filmų įvairumai

Gyvenimiškas plėšikavimas paverstas komedija

STASE SEMENIENE

Šiais neramiais, visko nuvertinimo laikais visame žemės rutuly kriminalistai tampa garsenybėmis, nes jų nusikaltimai yra tikras masinės žinių tarnybai (visai spaudai, radiui ir televizijai). Kas negirdėjo (ligi ikyrumo) apie Patty Hearst, "Squeaky" Fromme ir jos paskutinį cypimą teisme? Netgi jų aukos tampa taipgi žymiais asmenimis (kaip tas pagrobtas olandų aukštas pareigūnas Airijoje). Žodžiu, daugelis modernių naujų nusikaltimų atlikta, didžia dalimi, norint pasigarsinti.

Tokia tai tema vystoma ir režisieriaus Sidney Lumet labai aštriai naujame filme "DOG DAY AFTERNOON". Filmas pagrįstas tikru įvykiu — New Yorko banko apiplėšimu prieš porą metų. Atrodo, kad kiek pasiskolinta ir iš to keisto epizodo Stockholme, kai plėšikai buvo užsibarikadavę su įkaitais banke.

Tačiau Lumet, paverdamas kasdieninį įvykį komedija, įsigilina į įdomius charakterius. Sonny — banko plėšikas, suvaidintas Al Pacino (iš "Godfather"), yra impulsyvus ir labai kompliktuotas asmuo. Jis — gatvės "frantass", kovojęs Vietnam, dabar smurtu išreikalaujantis pinigų, kad padėtų savo draugui. Ta jo draugystė su vyru neiormali, nors j's turi storulę ir spieglančią žmoną su trejeta vaikų. Priedo jis turi baisiai valdovšką motiną (momentalia čia freudinizmas gerokai prasikiša). Režisierius nemėgina Sonny kaip nors analizuoti, aiškinti, jis tik žiūrovui jį pristato. Al Pacino atskleidžia vieną įdomiausių filmo charakterių, atsidomamas greta tokių didžiųjų,

kaip Gene Hackman ar Jack Nicholson.

Sonny su partneriu Sal užpuola banką prieš įstaigos uždarymą. Trečias suokabininkas iš brėmės pabėga. Apie apiplėšimą sužinoma, banką apsupa, televizijos aparatai išsiriškioja skersai gatvės. Fabulorutuliojima ir pabaiga geriau stebėti ekrane, nežinant turinio anksto.

Filme apstu pigaus, vylingo humoro. Žiūrovas tuojaus supras, kokiais laikais mes gyvename, kai į banką telefono vietomis ateina nepadorūs pašaukimai.

Taipgi filmas visai be reikalo prailgintas gal ketvirčiu valandos. Lyg norėta jį paversti dokumentiniu, kai parodoma, kaip policija ir bankas veikia tokioje situacijoje.

O pro visa kita ir vėl kaip yla pralenda toji kankinanti atrakcija — staigus išgarsėjimo sekundė, kai "pizzos" išvežiotojas mujuoja kaip varna ir šaukia: "Hei, aš esu žvaigždė!"
Ne jaunesniems kaip 18 m.

Tik ką iš spaudos išėjo žymiausių anglų rašytojų novelių antologija

ANGLŲ NOVELE

Tai pirmą tokios apimties (460 psl.) ir vertės antologija talpinanti 24 rinktinės noveles, kurios pirmą kartą yra išverstos ir sudėtos į šią knygą. Jos sužavi kiekvieną skaitytoją. Antologiją paruošė ir komentarus pridėjo Povilas Gaučys.

Užsakymus siųsti:

DRAUGAS 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629

Kaina \$7.00.

Illinois gyventojai pridėda 5% mokesčių.

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
—TEVAS IR SONUS—
TRYs MODERNISKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWnhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktoriat
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYs MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
Laidotuvių Direktoriat
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3 9857
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas VArds 7-1741

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacija Vartai
ANTANAS M. PHILLIPS
TOMAS ir LAURYNAS LABANAUSKAS
690 S. LITUANICA AVE. Tel. VArds 7-3401
STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS
614 W. 23rd PLACE Tel. VArgins 7-687
1628 W. 60th STREET Tel. REpublic 7-1213
11623 Southwestern Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4411
PETRAS BIELIONAS
640 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572
POVILAS J. RIDIKAS
1354 S. HALSTED STREET Tel. VArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
8319 S. LITUANICA AVE. Tel. VArds 7-1138-39
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICEBO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1005

Not too many Christmases ago... it was the first Christmas for a little savings and loan company that had opened up on Chicago's southwest side.

Old Timers used to say it was a good Christmas. Not because the little company could count its depositors in the thousands. It was more like dozens. But it was a Christmas of thankfulness, and of bright hope for the future.

This year is the 66th Christmas of that same company. And today the depositors of Standard Federal Savings do indeed number in the many thousands.

Many things have changed, but not our thankfulness—to them, to you, to yours—nor our bright hope for the future. Have a Very Merry Christmas.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
Chicago • Downers Grove • Lombard

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925-3038

PASaulio LIETUVIŲ KATALIKŲ ORGANIZACIJŲ SAJUNGOS TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

Pasaul. liet. kat. org. sąj. tarybos suvažiavimas įvyko spalio 26 d. Toronto, Kanadoje. Po mišiu Priskelimo bažnyčioje ir bendrųjų pietų klebonijoje, 2 v. prasidėjo iškilmingas posėdis muzikos salėje.

Posėdį atidarė PLKOS pirm. dr. A. Šlepetytė — Janaičienė. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti: Lietuvos gen. kons. dr. J. Zmuidzinaitis ir ponias, Kanados liet. kat. centro pirm. dr. J. Sungaila, Toronto LB pirm. Birieta, kun. klebonas Simanavičius, OFM, Kanados liet. kat. mot. d. jos pirm. dr. O. Gustainienė, kun. Antanas, OFM, PLKOS vicepirm. A. Sungailienė ir "Moters" žurnalo redaktorė N. Kulpavičienė. Suvažiavimo posėdžio pirm. dr. O. Gustainienė ir sekr. E. Vilimaitė perėmė pareigas, kun. Antanas, OFM, Kanados liet. kat. mot. d. jos vadas, buvo pakviestas įvokacijai.

Sekė sveikinimai žodžiu ir raštu. Žodžiu suvažiavimo atstovus sveikino visi ankščiau paminėti garbės svečiai. Raštu sveikinimus prisuntė vysk. V. Brizgys, Lietuvos atstovas J. Kajėckas ir ponias, gen. kons. A. Simutis ir ponias, gen. konsulė J. Daužvardienė, ALTOs pirm. dr. K. Bobelis, PLKOS dvasinis patarėjas prel. J. Balkūnas, A. P., BALFO pirm. M. Rudienė, PLKOS garbės pirm. M. Galdikienė, PLKOS įgaliotinė tarptautiniams ryšiams B. Venskuvienė, Nek. Marijos Prasišėjimo vien. vyr. sesuo Margarita, Liet. moterų klubų fed. pirm. I. Banaitienė, Amer. liet. R. Kat. mot. sąj. pirm. D. Kamm, Škotijos liet. kat. mot. d. jos pirm. J. Sarafinaitė, Australijos liet. kat. mot. d. jos pirm. Adelaidė S. Pusdešienė, Melbourne liet. kat. mot. d. jos pirm. H. Statkuvienė, Moterų Dirvos red. D.

Murray, BATUNO vicepirm. H. Kulber, O. Bačkienė, dr. O. Labanauskaitė, Toronto liet. evang. liut. d. jos pirm. M. Daubarienė, Toronto skautai ir kiti. Sveikinimus perskaitė PLKOS valdybos narė V. Lušytė-Penikienė.

Pranešimus padarė:

1. PLKOS pirm. dr. A. Janaičienė,
2. Tarptautinės veiklos — PLKOS įgal. tarpt. ryšiams B. Venskuvienė (jis buvo PLKOS pirm. perskaitytas),
3. PLKOS išdo ir fondo — išd. B. Reventienė,
4. Kanados Lietuvių katalikų moterų draugijos pirm. dr. O. Gustainienė,
5. Adelaidės Lietuvių katalikų moterų draugijos pirm. S. Pusdešienė,

6. Melbourne Lietuvių katalikų moterų draugijos pirm. H. Statkuvienė (Australijos pranešimai buvo V. Penikienės perskaityti),
7. Korpi Giedros pirm. E. Vilimaitė,

8. New Yorko Liet. kat. mot. kultūros dr. jos pirm. dr. A. Radzivanienė, E. Vilimaitė iš Chicago dar kalbėjo apie Amer. liet. R. Kat. mot. sąj. dabartinę veiklą.

Po išsamių pranešimų, nekilus ilgesniems paklausimams ir diskusijoms, PLKOS tarybos posėdis baigtas Pas. kat. mot. unijos malda, kurią perskaitė įgal. Kanadai A. Sungailienė.

Lietuvės katalikės asmenybės ugdomas ir pareigos šeimoje bei visuomenėje

Po trumpos pertraukos ir atgaivos, dalyvės ir svečiai perėjo į Priskelimo parapijos didžiąją salę, kur vyko antroji suvažiavimo dalis — pokalbis Tarptautinių moterų metų proga. Jo metu buvo paliestos trys temos, kurias

nagrinėjo trys prelegentės:

1. Lietuvės katalikės asmenybės ugdomas — dr. A. Janaičienė,
2. Lietuvė katalikė šeimoje — D. Garbaliuskienė,
3. Lietuvė katalikė visuomenėje — A. Dumbrienė.

Pradžioje pokalbio prof. dr. A. Janaičienė bendrai apžvelgė Tarp. mot. metų prasmę, o vėliau plačiau susitelkė ir pabrėžė moters asmenybės ugdymo svarbą, nežiūrint ar ji rūpinasi vien šeima, ar šeimos reikalus jungia su profesija ir visuomenine veikla.

Muzikė D. Garbaliuskienė išklė motinos šeimoje buvimo būtinumą, vaikams augant, palietė motinos ir vaiko bendravimo, jos įtakos kilmę.

Istorikė A. Dumbrienė pažvelgė a gal į Lietuvos senuosius ir Nepriklausomybės laikus ir pagražino ano meto mūsų iškilių visuomenininkių reikšmingus darbus įvairiose gyvenimo srityse.

Sio pokalbio moderatore ir antrosios suvažiavimo dalies vadove buvo dr. A. Lukienė.

Pabaigoje atstovės sveikino Kanados LB pirm. J. Simanavičius, Dr. A. Janaičienė, PLKOS tarybos suvažiavimo atstovų vardu, žodžiu kreipėsi ir brolius ir seses pavergtose Lietuvoje. Šis sveikinimas bus perduotas per radiją.

Meninėje programoje pirmą kartą pasirodė Toronto lietuvaičių oktetas, darniai padainavęs visą eilę harmonizuotų liaudies dainų. Suvažiavimą uždarė dr. O. Gustainienė ir visus pakvietė prie vaišių stalo.

Suvažiavimą globojo ir nuosirdžiai atstovėmis, vaišėmis ir įvairiais su posėdžiais susijusiais reikalais rūpinosi Kanados Liet. kat. mot. dr. jos valdyba.

NARŪNĖ "VAIKYSTĖ"

J. Narūnė, VAIKYSTĖ. Autobiografiniai atsiminimai. Kalbą ta's Leonardas Žitkevičius. Spaudė Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. 1975 m., 164 psl., kaina \$5. Knyga gaunama "Drauge".

Vicememininkė laikraštiniškė Janina Narūnė-Pakšienė rašė viena iš produktyviausių autoriu. Ypač vaikų literatūroje, kur daugelį metų jos knyga užbaigta rankraštyje, o dabar neįmanoma iš spaudos išsėjos jos "Vaikystė", taušne juosta papuošti viršeliu, Leonardo Žitkevičiaus taisyta kalba.

Narūnė sugeba sklandžiai rašyti ir ji pažįsta vaikų psichologiją. Ji yra mokytojavusi, ruošusi vaidinimus, dirbusi Lietuvos Vaiko draugijoje, bendradarbiaus "Motinos ir Vaiko" žurnalo numeriuose, rašusi į daugelį Lietuvos dienraščių, laikraščių žurnalų, daug dirbusi visuomeninėje srityje. Šiomet ji jau atšventė 80 m. sukaktį, bet dar plunksną stipriai laiko rankose. Tame amžiuje gal net ypatingai ryškūs vaikystės atsiminimai, ir jai šiame veikalke juos pavyko gyvai atkurti.

Ši knyga apima jos gyvenimo laikotarpį nuo pat pirmosios vaikystės iki ketvirtos klasės gimnazistės. Rašo ji vaizdais, fiksuodama atskirus atsitikimus, kurie ypač vaikams bus savi, gyvenimiški, iš tikrovės išaugusieji. Puslapiuose tikrovinis vaikų pasaulis. Jei kitose panašiu atsiminimų knygose daugiausia vyrauja kaimas, tai čia daugiau miestelis — Balninkai, o pabaigoje ir miestas — Panevėžys. Čia atspindi nebe kaimo dirvos, o Lietuvos aristokratų salonai, klebonų vaikams, išsirusiusi žmonių gyvenimas, įvykiai vaidinimo šeimoje, bei vis dėlto — provincija.

Tačiau beauganti mūšų autorė nebuvo atšėta nuo savo tautos kamieno. Palaikomas ryšys su kaimu ir jaučiamas lenkiškos kultūros palietos šeimos lietuviškas, ypač veikiant patiriotams parapijos kunigams. Nors užgriebiamas charistinės okupacijos laikotarpis, dviejų kultūrų susidūrimas, tačiau tas autorės neišmuša iš pasirinkto plano — duoti knygą vaikams, paugliams rašyti jiems patrauklia gyva kalba ir vaizduoti įvykius iš jų pasaulio. Gal ši bus viena iš geresniųjų jos tos rūšies knygų. Ji tikrai įdomi vaikams moksleiviams, bet nėra nuobodinė ir suaugusiems, kaip atskleidžianti praeitį šimtmečio paskutinius metus ir šio šimtmečio pirmo dešimtmečio pradžią Aukštaitijoje — Balninkuose, Anykščiuose, Panevėžy.

Vaidelėliai trumpi, su patraukliomis antraštelėmis, kaip pvz. Raudoni bateliai, Liubina vos dvare, Pagunda, Pirmoji nuodėmė, Viktorė atvažiuoja, Sudiav, kvierkeli, Vaidinimas už spintos, Mūsų pensijonas, Revoliucijos metai, Pas generolienę ir kt.

Visam leidiny vyrauja tas M. Pečkauskaitės stiliaus taurumas, ugduontieji nuotykių: maitinamas kvailutis, vaikinai padėgeliai, auginamas rastas pamėstinukas, sunkesnė aplinkybė išvengiama melo, iš kitos pusės — atstumiančiai vaizduojamas tinginėlis mokinukas.

Kaip galėdama, autorė vengia kalbos banalumo, panaudodama net reto vaizdumo posakius, kaip: kūlėsi širdis, krušnūs salotai, apdrėbė uogiene, pliaupė lietus, vos vapalojo iš išgaščio, kelias — išmalta bliurė, išgūrinio i mišką, Alena patenkinta nusivengė... Jauniausiems skaitytojams tie turtinesnieji posakiai gal ir bus šoks toks apsunkinimas, bet iš kitos pusės bus ir žodyno praturtinimas.

Besistengdama įvesti gyvenimo tikrovę, autorė tar-

Marija Krauchienė prie Lietuvių moterų federacijos Chicago klubo paruoštos lietuviškos eglutės ir stalo su lietuviškais patiekalais, primant konsularinio korpuso ponias Liet. taut. namuose. Nuotr. A. Plausinaitis

CHICAGOS LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBO KALĖDINĖ ŠVENTĖ

Lietuvių tautiniuose namuose gruodžio 10 d. susirinko klubo narės su viešniomis gražiai išpuoštoje salėje pietums.

Programą pradėjo klubo pirm. Silvija Petrošienė, pasveikindama atvykusias ir priėskalėdini susirinkimą — pobūvi.

Trumpą praminingą šventikos nuotaikos žodelį tarė klubo garbės pirm. gen. konsulė Juzė Daužvardienė.

Tradiciniu būdu — su uždegta žvake rankoje buvo iškvietos ir pagerbės vad. "Life" narės, kurių klube yra 17. Didelė dalis jų dalyvavo kalėdiniam pobūvyje: B. Ambrose, O. Biežienė, E. Eudeikienė, G. Giedraitienė, H. Kal, A. Kazanauskienė ir kit.

pais kaimo žmonių kalboje var-toja tarmiškuosius posakius. Tai turi ir gerų, bet ir vaikų sunkinančių savybių.

Aplamai, knyga gyvai parašyta, smagi skaityti, joje daug vaizdžių įvykių ir dialogų, viskas sukasi apie vaikų pasaulį, lygiagretai ir jų santykiuose su suaugusiais šeimos nariais ir kitais artimaisiais. Gaila, kad yra viena kita korektūros klaida, bet jų ne tiek daug. Ši leidinį perskaičius lauks naujo, knygos gale Narūnės pažadėtos "Jaunystės", kuri prasidės nuo ketvirtos klasės gimnazistės pasakojimų. J. Pr.

Klubo pirmininkė pristatė dabartinę valdybą: vicepirm. B. Keres, išd. Aldona Torok, sekr. B. Dodge, fin. sekr. G. Zayner, korrsp. sekr. Alina Lipskienė, istorikė — Marija Rudienė.

Taipgi buvo įvesdintos naujai įstojusios narės, kurių buvo per tuziną: P. Bardienė, A. Zaglėla, B. Kasarski, V. Kentra, T. Kuzienė, V. Lapienė, B. Nebereza, J. Pupelienė, Pr. Ragienė, L. Satkoff, S. Uginchus, L. Vešola, S. Whelan.

Labai maloniai nuteikė atvykusias vaikučių (su taut. drabužiais) iš Brighton Parko choras, kuris nuotaikingai su mimika ir gestikuliacija padainavo kalėdines giesmes. Muz. Faustui Stroliui diriguojant jie traukė "Tyliają naktį" (publikai pritariant).

"Štai, atėjo vėl Kalėdos", "Didis džiaugsmas", "Pilnatis pro langą žiūri", "Sveikas, Jėzau" ir "Vėjelis žaidžia sniegėmis". Taipgi jie pašoko kalveli, suktinį, vėdarą ir subatėlę.

Pabaigai buvo pravesta loterija, kurios pelnas skiriamas šalpai.

Pobūvio šeimininkės — "hostesses" — buvo: Donna Albrig-nani, Dalia Bobelienė, Aldona Brazienė ir Jean Vance.

LIETUVOS DUKTERYS APLANKĖ SENELIUS OAK FOREST LIGONINĖJE

Iš anksto susitarusios su ligonine būrelis čekagiečių gruodž. 11 d. 1 val. popiet nuvažiavo į Oak Forest, kur gavome visų tam, galima sakyti, mieste gyvenančių lietuvių sarašą, kuriame figūravo 27 pavardės. Suradome mūsų dispozicijon paskirtą salę. Dalis atvykusių pradėjo dengti staigios išsiskirtėme po pastatus, kuriuose, tur būt, nekylsiu, sakydama, paskutinę šioje žemėje gyvenamą vietą susirado saujėlė mūsų tautiečių. Šilpnėsnius, susodinusias į ligonį kėdes, suvežėme į salę ir sugrupavome aplink s'ala, ant kurio jau buvo sudėti lašiniuočiai, lietuviški sūriai, pyragai ir saldainiai. Stalas buvo gražiai išdekoruotas žvakėmis ir kalėdiniais ornamentais.

Draugijos pirm. Em. Kiellienė senelius pasveikino, palinkėdama sveikatos ir stiprybės. Apgailėstavo, kad kun. F. Gureckas serga ir šiais metais negali šioje šventėje dalyvauti. Visos dalyvės laukėme su seneliais plotkeles ir linkėjome vieni kitiems linksmy šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų.

Seneliams besivaikšinant giedojome kalėdines giesmes ir dainavome lietuviškas dainas. Visiems buvo malonu pasiklausyti, kai Oak Forest ligoninės gyven-toja Adelė Kungis padainavo senų lietuviškų dainų. Visi seneliai buvo apdovanoji maža pinigine suma.

Šilpnėsnius, kurie nepajėgė iš lovos išlipti, aplankėme palatose, nunešdamos po lėkšę saldumynų ir dovaną pinigais. Buvo liūdna, kai iš sarašo teko išbraukti vieną pavardę: Jonas Ivinskis iškeliauo amžinybėn.

Kai išskirušėme grįžti namo, lauke buvo tamsu, šalta ir niūru, bet mes grįžome su giedria nuotaika, tikėdamos, kad ši diena Oak Forest ligoninėje — prieglaudoje esantiems lietuviams buvo šviesesnė už kitas.

Šioje kalėdinėje šventėje dalyvavo: dr. jos pirm. E. Kiellienė, vicepirm. ir socialinio skyr. pirm. H. Žitkienė, R. Bagdonienė, E. Briedienė, A. Jadviršienė, O. Lukienė, R. Smolinskienė, S. Toliu-šienė ir E. Vilkienė.

H. Z.

Gražių ir taikingų bendradarbiavimų žengia į naujuosius metus Liet. mot. federacijos Chicago klubo ir Chicago moterų klubo (didžiojoje eglutėje) narės. Iš k. J. Kerlienė, L. Dargienė, M. Marcinkienė, A. Lipskienė, M. Krauchienė, P. Masilionė, P. Jušienė ir St. Semeniene. Nuotr. Z. Degučio

Ponti ir dvejetas kitų nubauti už šmeižtą

Romos teismas neseniai nubaudė amerikietį rašytoją Robert Katz, filmo gamintoją Carlo Ponti ir režisierių George Pan Cosmatos už Popiežiaus Pijaus XII apšmeižimą knygoje ir filme apie 1944 nacių 335 piliečių nužudymą Romoje.

Katz, gimes Brooklyne, bet gyveną Romoje, buvo nubaustas 14 mėn., Ponti ir Pan Cosmatos — po 7 mėn. kiekvienas. Visos bausmės buvo suspenduotos, pranešė teismas.

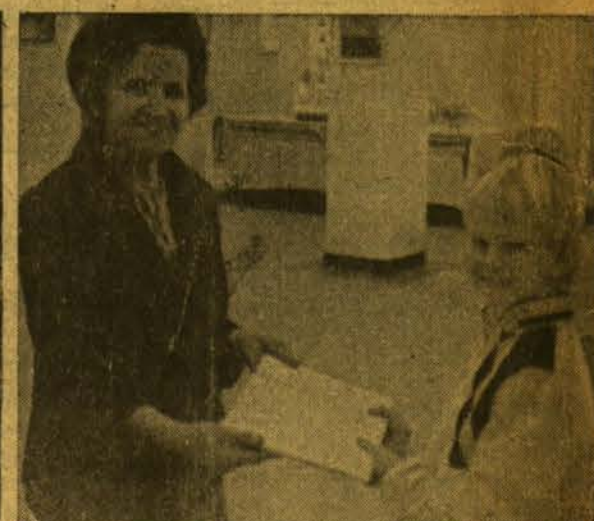
Grafiėnė Eleonora Kossignane, mirusio popiežiaus dukterėčia, išklė byla už kriminalinį šmeižtą visiems trims, kai Italijoje buvo pradėtas rodyti filmas "Mas-

sacre in Rome", pagrįstas Katzo knyga "Death in Rome".

Tiek knygoje, tiek ekrane Katz tvirtina, kad Popiežius Pijus nesistengė sulaukyti nacių nuo nekaltų piliečių nužudymo, kai tie civiliai buvo sučiupti už italų partizanų nužudytus 33 vokiečių kareivius Romos vidurmiesty.

Ona Pankienė, Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus sekretorė, priima "Ziburį" komplektus iš Kazimiero Mickevičiaus, kuris buvo vienu laiku jų leidėju.

Mokytoja Grasilija Melluvienė, lietuvių vaikų piešimo parodos organizatorė, įteikia Danielei Ivanauskaitei iš Cicero II-ąją premiją iš 7-10 m. vaikų grupės. Paroda buvo surengta 25 m. vaikų laikraščio "Eglutė" atžymėti Jaunimo centre, Chicagoje.